

KISDEDNEVELÉS

SZÜLŐK, KISDEDNEVELŐK ÉS A NEVELÉSÜGY BARÁTAI SZÁMÁRA

LÖRINCZY GYÖRGY

felelős szerkesztő.

MÁLIK BÉLÁNÉ

társszerkesztő.

FORGÁCH JULIA

főmunkatárs.

KIADJA A KISDEDNEVELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

Előfizetési ár egész évre 8 korona

> > félévre 4 >

> > negyedévre 2 >

MEGJELENIK MINDEN HÓNAP 1-ÉN ÉS 15-ÉN.

• Egyesületi tagok a lapot évi 6 korona tagsági díjért kapják. — Újonnan belépő tagok a 6 koronán kívül a segélyalapra 2 koronát fizetnek egyszer és mindenkorra.

Óvónőképző-intézetű növendékek a lapot egész évre 4, félévre 2 koronáért rendelhetik meg. Kéziratok a szerkesztőséghez (Budapest, I., Városmajor-utca 59. sz.), előfizetési pénzek, tagdíjak és reklamációk Végh József pénztárhoz (Budapest, VII., Péterffy Sándor utca 4. sz.) küldendők. Titkár címe: Kiss Vilma, IV., Papnövelde-utcai közs. kisdédóvó. Pályázatokat ingyen, hirdetéseket jutányos áron közlünk.

MEGHÍVÓ. 1918 MÁJ. - L.

A »Kisdédnevelők Országos Egyesülete« folyó évi május hó 19-én, pünkösd vasárnapján, délelőtt 11 órakor a IV. ker., papnövelde-utcai iskola tornatermében tartja meg

ÉVI KÖZGYŰLÉSÉT.

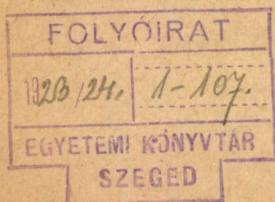
A közgyűlés tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó. Tartja: Dr. Hagara Viktor, elnök.
2. Titkári jelentés.
3. A számvizsgáló-bizottsági és pénztári jelentés.
4. A »Halász Sarolta jutalomdíj« odaítélése.
5. »A háború hatása a gyermekre.« Előadja: Forgách Júlia.
6. Irodalmi pályadíjak odaítélése.
7. Segélyek kiosztása, közöttük a »Székely Gáborné-alap« 1917. évi kamatai is.
8. Indítványok, melyek az egyesület titkárához, Kiss Vilmahoz (Budapest, IV., Papnövelde-utca 6. sz.) folyó év május hó 12-éig beküldendők.
9. Elnök zárószavai.

Dr. Hagara Viktor,
elnök.

Drescher Irma és Székely Gáborné,
alelnökök.

Kiss Vilma,
titkár.

Vidéki kartársaink figyelmébe!

A »Kisdednevelők Országos Egyesülete«-nek választmánya folyó évi április hó 11-iki ülésén foglalkozott a közgyűlés előkészítésével. A közgyűlést pünkösdi vasárnapján délelőtt 11 órakor tartjuk meg, jól bevált szokásunkhoz híven, a IV. ker., papnővelde-utcai iskola tornatermében. Ugyanazon épületben nyerhetnek szállást vidéki kartársaink a kisdedóvó helyiségeiben, ha részvételi szándékukat május hó 10-éig bejelentik az egyesület titkáránál (Kiss Vilma, IV., papnővelde-utcai kisdedóvó). A közgyűlésre eljövő vidéki kartársaink közül, akik a fenti kisdedóvóban már nem szállásolhatók el, vagy a nyugati pályaudvaron érkeznek és kényelmesebb részükre, hogy a pályaudvar közelében kapjanak szállást, az V. ker., balaton-utcai kisdedóvót rendezzük be ezen célra. Kénytelenek vagyunk azonban előrebocsátani, hogy a székesfőváros vendégszeretetét csupán 3 napig vehetik igénybe pályatársaink, nevezetesen: május hó 18., 19. és 20. napján. A nehéz és fáradságos utazás, háborús kellemetlenségek mellett minden vidékről legalább egy-egy képviselő megjelenését kívánatosnak tartjuk.

Reggelivel díjtalanul látjuk el vidéki kartársainkat, valamint egyéb, további ellátásukról is a lehetőség szerint gondoskodni kívánunk s ez okból ismételten felkérjük a közgyűlésen résztvenni óhajtókat, hogy a fentjelzett határidőt pontosan betartsák, mert csakis ily módon lehetünk képesek arra, hogy a nehéz körülmények dacára, lehetőleg kényelmes ellátást biztosítsunk számukra.

Közelebbi tájékoztatást a »Kisdednevelés«-nek egy rendkívüli, külön e célra megjelenő számában fogunk közölni május hó első felében, amikor a három nap programját is közzétesszük. A közgyűlés tárgysorozatát jelen számunkban közöljük. Sajnos, a még folyton dúló háború miatt, Székely Gáborné szeretett alelnökünk 40 éves szolgálati működésének jubileumát ezidén sem tarthatjuk meg, várunk kell a nyugodtabb, a békés idők elérézéséig, amidőn kedélyállapotunk és egyéb körülményeink is lehetővé teszik, hogy nagy érdemeiért hozzá méltóan ünnepelhessük.

A »K. O. E.« elnöksége.

Ibolyák az Istennek.

»Óvó néni édes, ibolyákat szedtem.

Nézzé, itt van mind egy szálig, itt a kötényemben.

»Kicsi buksi nekem hoztad? Megköszönöm szépen.

»Nem néninek. De vigye el a templomba, kérem.

»Adja oda óvó néni a jó Istenkének

És mondja meg kérem neki, amit én most kérek:

Jön haza az édes apám az orosz fogságból,

Azt se tudom, hova légyek a nagy boldogságtól,

Hanem mégis az Istenke az édes apámat

Tartsa még ott, hisz' egy-két nap talán még elvárhat.

»Ejnye, ejnye, hát így örülsz édes jó apádnak,

Ne megállj csak, majd elmondom az édes anyádnak.

Pityeregni kezd a kicsi: Néni édes, kérem,

Nem tudom még elmondani a versem egészen.

Addig tudom csak: apukám Isten hozott téged...

Néni, vigye az ibolyát, el az Istenkének...

Vértesy Gyula.

Győzelem előtt.

Égre függesztett esdeklő szemmel imádkozik a szegény, meggyötört emberiség a béke boldog pillanatáért, áldásáért, nyugalmaért. De év év után rohan és múlik s a béke ép oly mértékben távolodik. Még gyermekek voltak, mikor kezdődött ez a világrontás, azok, akik most a négy világtájékon védelmezik a — magyar becsületet.

Mi legalább ne hazudjunk, mi, magyar kisdednevelők. Valljuk meg, hogy mi érezzük és tudjuk, hogy az emberiség belefáradt ebbe a véres küzdelembe és megundorodott annak borzalmaitól és gyaláztatosságaitól. A végét óhajtja mindenki. S ez az egyetemes sóvárgás kell hogy erősebb legyen annál a lelketlen és gonosz spekulációnál, mely az európai szép férfi-ifjúság életét, véré a maga hasznára kamatoztatja. A háború vége nem lehet messze.

Biztos jele ennek az a roppant szomjúság, mely a félholtra dermedt és csigázott emberiségen erőt vesz. A kultúra nemes szomjúsága, mely mind hatalmasabb kitöréssel és érdeklődéssel fordul a művészet, az irodalom, a pedagógia, szóval mindannak összessége felé, amit gyűjtőnéven a kultúra fogalma alá sorozhatunk.

A végletek találkoznak, mondta valaha a zseniális francia és ez a paradox sohase igazolódott be olyan fényesen, mint most, mikor a

fegyverek durva zaját egyszerre a munka csöndes nyugalma követi. Vagy legalább a harci kedv helyét az alkotás isteni vágya.

Kérlelhetetlenül és ellenállhatatlanul közeleg a mi napunk, a mi időnk. Senkise fog győzni a most versengők közül, egyes-egyedül mi. A mi élethivatásunk, a mi munkánk, a mi célunk és ideálunk lesz a diadalmas és magához ragadja a világ figyelmét. A gyermekhez, a jövő egyetlen biztos zálogához és legkedvesebb reménységéhez és azokhoz a szellemi műhelyekhez, amelyekben ennek a szent varázsnak a hódító útját tervezgetik.

Nemsokára gyönyörködhetünk a látványban, hogy a világ, az emberiség szeretete, hálája, elismerése megkoszorúzza óvodáinkat és játékos nótáink úgy fognak végigsöngögni a világon, mint a harangszó, mint a templomi zsolozsma. Mint a tavasz bűvös szavú hírnökének, a fülemlének a lágy, édes, csattogó dala.

A magyar kisdédnevelők, akik idei pünkösdi közgyűlésünkre egybesereglenek, ezzel a bizalommal, ezzel a hittel, ezzel a reménységgel és ezzel a büszke öntudattal jöjjenek. Ne kedvetlenedjenek el a keserves dolgoktól, amiket látnak; vigasztalásul nézzenek a jövő közelgő képére: a szépségekre, amik rájuk várnak s a diadalra, amit ők vívnak ki: munkájukkal, hivatásszeretetükkel és főképen azzal a rendületlen kitartással, amivel a világrendés pokoli zűrzavarában, szennyének szörnyű áradatában a világ tisztaságának ők teremtetek oázisokat a mi apró kis fészkeinkben, a kisdédóvodákban.

Ismeretlen Jóltevőhöz!

Kellemes meglepetésben volt része a »K. O. E.« választmányának, amidőn f. év március 19-én megtartott ülésén az egyesület nagyrabecsült elnöke, dr. Hagara Viktor ömértósága, bejelentette, hogy egy nemeslelkű úrnő 500 koronát adományozott az »Óvónők Otthona« javára, megjegyezvén, miszerint az adakozó kívánságát tartja tiszteletben, amidőn annak nevét, elhallgatja.

Ismeretlen Nagyasszonyunk!

Engedd meg, hogy legalább ez úton hozzam kifejezésre azon érzelmeket, melyeket jótéteményeddel lelkünkben kiváltottál. Áldozatkészséged, amely Téged arra indított, hogy ilyen tekintélyes összeget helyezzél oltárunkra, az óvónők kifogyhatatlan háláját vonja maga után. Jóságos cselekedetedből következtetjük, hogy habár előttünk ismeretlen vagy, de a mi ügyeinkbe egyesületünk elnöke, dr. Hagara Viktor ömértósága útján beavattattál. Tudomásod van arról, hogy a

»K. O. E.« már tekintélyes tőkével rendelkezik az óvónők otthonának felépítésére, amely azonban a mai viszonyok között még távolról sem elegendő arra, hogy a tervbevett építkezés megvalósuljon.

Nevednek elhallgatásával kívántál elzárkózni hálás köszönetünk elől, ez azonban csak részben érhető el, mert habár szemtől-szembe nem nyilváníthatjuk is, megkeressük ezen módon az utat Hozzád. A hála, amely nevelési munkánkban fontos helyet foglal el, nem hagyhatja szó nélkül a velünk szemben megnyilatkozott velünkérzést, jóindulatot annál inkább, mert nem hivatásközösség, tehát semmiféle érdek az, amely adományoddal hozzánk vezetett, hanem hivatásunk megbecsülése.

Ismeretlen Jóltevőnk! Elnökünkhöz intézett soraidban hangsúlyozod, hogy egy morzsával Te is óhajtod előmozdítani az óvónők eszményi céljait. A rokonszenvnek ilyen melegen érző nyilvánulásával szemben csak szívünk sugallatát követjük, amidőn hozzánk való jószágodért kérjük Reád Isten gazdag áldását és ezen fohászsunkat azzal a kívánságunkkal fejezzük be, hogy jó cselekedeted nyomán fakadt lelki boldogságod mellett kísérjen életed minden körülményei között az óvónők hálája!

Málik Béláné.

Mi az óvónő teendője a gyülekezés alatt?

Jelige : »Szabadság.«

Forgách Julia dícséretet nyert pályaműve.

I.

»Mindent a gyermektől lestem el és csak azt adom vissza, amit tőle tanultam.« Fröbelnek ezen mélyértelmű szavaival kezdem el ennek az igazán nagyfontosságú és örökké aktuális kérdésnek fejtegetését. Igen, mindent a gyermektől tanultam, mindent a gyermektől lestem el, mert a gyermek — Rosegger szerint — nemcsak olyan könyv, amelybe írunk, hanem olyan, amelyből olvashatunk is.

Hogy a gyermek lelkében mint nyitott könyvben olvashassunk, annak első és elengedhetetlen feltétele a szabadság, vagyis hogy a gyermek teljes szabadságot élvezzen. Ami a testnek a levegő, az, sőt talán még annál is több, a léleknek a szabadság. Szabadság nélkül nincs öszinteség, nincs bizalom, szabadság nélkül a gyermek lelke olyan, mint a mimózavirág, amely a legcsekélyebb érintésre összehúzódik. Ha a gyermek folyton a feje fölött érzi a fegyelem Damokles-kardját, félénk, bizalmatlan, magabazárkózott lesz. Ez pedig nagy baj, mert a

néma gyermeknek nemcsak az anyja nem érti a szavát, hanem a nevelő sem.

Nem kell féltetni a gyermeket a szabadságtól, mert csak az a gyermek él vissza a szabadsággal, akinek nem igen van benne része. Ha azonban a gyermek megszokja a szabadságot, akkor egészen természetesnek találja, hogy önmaga korlátozza kedélyének túlságos csapongását és indulatainak kitörését: tehát önmagát fegyelmezi. Szó sincs róla, a rendszeres foglalkozási idő alatt okvetlenül szükség van fegyelemre, mert tömegtanítást fegyelem nélkül el sem lehet képzelni. Ámbár még akkor is, a rendes foglalkozási idő alatt, nagyon óvatosan kell bánni a fegyelmezéssel, mert ha túlságba visszük a dolgot, a gyermek félszeggé, gyámoltalanná válik. Hiszen annyszor tapasztalhatjuk ezt, mint a túlságba vitt szigorúság és fegyelem szomorú következményét.

Sokat lehetne még ugyan beszélni a szabadságról is és a fegyelmezésről is, de nem akarok túlságosan eltérni a pályatétel tárgyától. Ennyit azonban feltétlenül szükségesnek tartottam elmondani annak indoklására, hogy miért tulajdonítok olyan nagy fontosságot annak, hogy a gyermekek lehetőleg máskor is, de a gyülekezés ideje alatt *feltétlen szabadságot* élvezzenek. Még csak ne is sejtsek, hogy afféle szellemi pórázon vezetjük őket, de még azt sem, hogy megfigyeljük, mert akkor vége az őszinteségnek, vége a természetességnek. Csak az abszolút szabadság tudata teszi közlékennyé, mesterkéletlenül közlékennyé és őszintévé a gyermeket, csak akkor mond el mindent úgy, ahogyan érez és mond el mindent, amit érez . . .

És nekünk nagy szükségünk van arra, hogy megtudjuk, miként gondolkozik a gyermek erről vagy arról, hogyan érez, hogyan lát és figyel meg bizonyos dolgokat, mert azt ugyan semmiféle könyvből meg nem tanulhatjuk, azt csak a gyermektől leshetjük el, a gyermektől tanulhatjuk meg; és erre a megfigyelésre, erre a tanulmányozásra legalkalmasabb idő *a gyülekezés ideje*. Ugyanis a gyermek óvodába jövet útközben sok mindent lát és hall s mindaz, amit lát, hall, természetesen, foglalkoztatja kicsi agyát. Már most ha megfigyeljük, hogy miként mondja el a gyermek impresszióit, bizony nagyon értékes adatokat gyűjthetünk a gyermek érdeklődésére vonatkozólag. És ezeket az adatokat nevelői munkánk közben mindig nagy sikerrel alkalmazhatjuk és értékesíthetjük.

Viszont a gyermek is, ha tudásvágya akkor nyer kielégülést, amikor a látottak és hallottak után érdeklődése legélénkebb, képzelete legfogékonyabb, olyan könnyedséggel fogja fel és raktározza el emlékezetében a tőlünk hallottakat, hogy az *így* elért eredményt soha,

semmiféle mesterségesen felkeltett érdeklődéssel meg se közelíthetjük. És ha tekintetbe vesszük azt a körülményt, hogy ha a gyermek akkor, amikor érdeklődése és fantáziája legélénkebb, tehát az óvodába való megérkezésekor, vagyis a gyülekezési idő alatt nem elégítheti ki tudásvágyát, a lelkében tolongó *miért*-ekre nem kap helyes irányú feleletet, rendesen hamis képzetekkel telíti meg agyát, mert a működésben levő lelkierők okvetlenül kielégülést keresnek, tehát úgy szerzik azt be, ahogyan alkalom adódik. Így keletkeznek a rémmesék, amelyekkel a gyermekek egymást ijesztgetik, így keletkeznek a rémlátások, amelyek még álmukban is gyötrik, kínozzák a szerencsétlen apróságot és így keletkeznek a hamis képzetek egész légiói. Mondom tehát, ha mindezt tekintetbe vesszük, akkor minden túlzás nélkül mondhatjuk, hogy a gyülekezési időnek jól vagy rosszul való felhasználásától függ az óvónő egész működésének sikere, azért is az óvónő legelső és legfontosabb teendője, hogy látó szemmel nézzen és figyeljen meg mindent.

II.

Hogy a gyülekezési idő alatt az óvónő mit tegyen, illetve hogyan figyelje meg a gyermekeket, miként elégítse ki tudásvágyukat, hogyan feleljen a kérdések özönére, melyek felé zúdulnak, arra határozott utasítást adni nem lehet, mert annak ezer módja van. Azt hiszem, hogy leghelyesebb lesz, ha néhány példával illusztrálom a 3—6 éves gyermek gondolkozásmódját és érdeklődését, illetve néhány tanulságos esetet sorolok fel a gyülekezés idejéből, úgy, ahogyan azokat megfigyeltem és följegyeztem.

III.

Vásár után rendesen, a gyülekezés alatt, egyébről sincs szó, csak a vásárról. Elmondják (már mint azok a szerencsések, akik voltak a vásáron), hogy mit láttak, mit vettek — és ami fő — mit ettek. Egy 5 éves fiúcska nagykomolyan magyarázza pajtáskájának, aki nem volt a vásáron, sőt még nem is látott vásárt, hogy milyen a vásár:

— Tudod, *sok-sok* bácsi meg néni volt, meg *sok* gyerek is volt, meg *sok* sátor is volt, meg *sok* mindenféle is volt és az vásár volt.

Egy 5 éves leánykát is a tömeg, a *sok* érdekelte legjobban:

— Óvónéni kérem *ennyi sok* alma volt a vásáron (mutatja a kezével a halombarakott alma sokaságát), meg *ennyi sok* cipő, meg

ruha (véigigszalad az óvodában és mutatja, milyen hosszan voltak felaggatva a cipők meg a ruhák a vásáron).

Egy 6 éves leányka érdeklődését elsősorban szintén a tömeg keltette fel, de amellett már egyébre is kiterjedt a figyelme:

— *Sok sátor volt, arra is (mutatta kezével az irányt), meg arra is, aztán volt a sátorban sok mézeskalács, meg [sok cukor, meg sok alma. Aztán vettünk sok cukrot, meg sok mézeskalácsot és megettük. Sok almát is vettünk, de azt nem ettük meg mind, azt hazahoztuk. Aztán volt egy cigányasszony és . . . (egyszerre úgy elkezdett kacagni, mintha csiklandozták volna) . . . piros ruha volt rajta és tarisnya volt a hátán . . . !*

És később is, valahányszor szóba került a vásár, ez a gyermek mindig hangos kacagással beszélt a pirosruhás cigányasszonyról, akinek tarisnya volt a hátán.

Egy 3 éves leánykát kocsin vittek ki a vásárra:

— *Igy mentünk a vásárra (körülzaladgált az óvodában), aztán még sok bácsi meg néni, meg kisgyerek ment így a vásárra és a bácsik meg a nénik, meg a gyerekek mind így csináltak a vásárban (ide-oda járkálva mutatta, hogyan jöttek-mentek az emberek a vásáron). Mink is így csináltunk, meg ettünk sok cukrot.*

Egy 4 éves fiúcskát a körhinta, a ringlispil érdekelt legjobban. Olyan szakértelemmel magyarázta a többi gyermeknek, hogyan forog a ringlispil, hogyan forognak a lovak meg a kocsik, meg aztán hogy a szürke lónak nem volt farka, a sárgának meg csak egy füle volt. Még hetek múlva is élvezettel utánozta — körbe szaladgálva — hogyan forog a ringlispil és később már valóságos játék, még pedig nagyon kedvelt játék lett az óvodában a ringlispil. De valahányszor reprodukálták a körhinta forgását, illetve ringlispilt játszottak, mindig dudorásztak is, vagyis a verkli nyikorgását is utánozták.

A mozgás és a zene fogalma, miután egyszerre, ugyanazon időben érzékelték mind a kettőt, emlékezetükben teljesen egybekapcsolódott. Különben is jellemző ebben a korban a gyermekre, hogyha olyan mozgást reprodukál, amely eredetileg bizonyos zajjal jár, mindig a mozgással járó zajt is utánozza, pl. a vonat dübörgését, a cséplőgép zakatolását. Épen így kapcsolódik egybe a gyermek képzeletében a szél zúgása a faágak hajladozásával; ha az egyiket utánozza, rögtön utánozza a másikat is.

Egy 6 éves fiúcska leginkább a csendöröket figyelte meg a vásáron, jobban mondva a csendörök tollas kalapját. Alig hogy megérkezett az óvodába, rögtön fogta a krétát és lerajzolta a csendőrt a falitáblára, azután a palatáblára, később színes ceruzával a rajzpapírra, végtére

már még az utcán, a házak falára is tollaskalapú csendőröket rajzolt. Beszélni ugyan alig beszélt a csendőrökről, mert hallgatat, korához képest szellemileg kissé fejletlen volt, de annál többet foglalkozott velük gondolatban. Ha úton-útfélen egy-egy elhullott tollat talált, azt mind összeszedte és a kalapja körül tűzdelte.

Ennyit a vásárról. De ebből a néhány példából is erősen visszatükröződik a 3—6 éves gyermek gondolkozásmódja és érdeklődése. Ha ezeket a lelki megnyilvánulásokat följegyezzük, analóg esetben tudni fogjuk, hogy miként költünk föl a gyermek érdeklődését. Viszont a gyermek, ha alkalma van élményeit előadni, újból átélvezi a látottakat és minél többször beszél arról, amit látott vagy hallott, annál jobban bevésoódik az emlékezetébe; sőt ha intenzívebben érdeklődik valami iránt és kérdéseire azonnal válaszolunk, ezáltal a gyermek ismerete is rendkívül gyarapszik és a mi nevelői munkánk is eredményesebb lesz.

De folytassuk tovább a szemlélődést.

Két leányka, 4—5 évesek, egyszerre jön az óvodába. Útközben látnak két asszonyt, akik egy nagy kosár almát visznek.

— Jaj, de sok almát vitt két néni! — ujságolja a kisebb.

— Nem is almát vittek, hanem egy nagy kosarat — mondja fontoskodva a nagyobb.

— De igenis almát vittek! — erősíti a kisebb.

— Csak azért is kosarat vittek! — védi igazát a nagyobb.

Már-már összemarakodnak, egyiknek is, a másiknak is pityergőre görbül a szájacskája, amikor szépen megmagyarázom nekik, hogy igenis, az a két néni kosárban vitte az almát, tehát *a kosarat is vitték, meg az almát is*.

— Látod, — mondja diadalmasan a kisebb — az óvónéni is azt mondja, hogy az a két néni almát vitt a — kosárban.

— Nem is igaz, az óvónéni is azt mondja, hogy az a két néni a kosarat vitte... *az alma csak benne volt a kosárban* — mondja fölényesen a nagyobb.

Hát nem jellemző az ilyen vitatkozás nemcsak a gyermekekre, hanem a tudatlan felnőtt emberekre is? Minél fejletlenebb valakinek az értelme, annál szűkebb a látóköre, következésképpen annál lassúbb menetű a megfigyelése. Ha valami szokatlanul jobban leköti a figyelmét, más egyebet úgyszólván észre sem vesz. Rendesen így keletkeznek a félreértések és a csetepaték. A mi kötelességünk ilyen esetben a gyermeket a helyes szemlélődés elemeire rávezetni, vagyis a gyermek figyelmét helyes irányba terelni. És ez rendkívül fontos, mert a megfigyelésen alapszik a fogalomalkotás és az ítélet, vagyis a *beszéd*;

tehát aki helyesen figyel meg valamit, annak a fogalomalkotása is és az ítélete is helyes lesz. Más szóval: aki helyesen szemlélődik, az helyesen gondolkozik is és ennek következtében helyesen beszél is. Hiszen általánosan ismert tény, hogy az úgynevezett *komoly* embernek a gondolkozása is és a beszédje is annyira megegyezik az igazsággal, hogy éppen azért alkalmazzuk rájuk a »szavahihető« jelzőt; ellenben a *felületes* ember szavára senki sem ad semmit, mert az csak a legritkább esetben egyezik meg a valósággal.

Azért kell a gyermeket már a legzsengőbb korban leszoktatni a felületes megfigyelésről, mert — a közmondás szerint — *amint szokik Pista, úgy cselekszik István*, vagyis a szokás második természetévé válik az embernek. Miután az *ilyen irányú* szoktatás akkor legeredményesebb, amikor még a gyermekben élénk az érdeklődés a — bár helytelenül — megfigyelt esemény iránt, azért is olyan értékes, sőt megbecsülhetetlen a gyülekezés ideje úgy a gyermekre, valamint a nevelőre nézve is. Azért is ismételten hangoztatom, hogy a gyülekezési időnek jól vagy rosszul való felhasználásától függ az óvónő egész működésének sikere.

(Folytatjuk.)

Az egér meg a béka.

Mese az 5—6 éves
gyermeknek.

Futott a kis Cincogó, ahogy bírták apró lábacskaí, előbb az udvaron köröskörül, azután kiszaladt az utcára. Édesanyját kereste, a Porcogót, mert kis testvérkéje nagyon sírt, éhes volt. Édesanyjuk már régen elmént, hogy ennivalót keressen, mert a két kis egérke mindig éhes volt.

Alighogy kiért az utcára a kis Cincogó, találkozott egy békával. A béka ismerte Cincogót, mert a pincében, ahol Cincogóék laktak egy lyukban, sokszor látta. »Hova sietsz, Cincogó?!« — kérdezi a béka. »Anyámat keresem, — felel a kis egérke — már olyan régen elment hazulról és a kis öcsém, a kis Kopasz, már nagyon sír, éhes és nincs semmi ennivalónk!« »Aztán tudod-e, hol van anyád?« — kérdezi a béka. »Nem tudom, azért keresem, de úgy félek, hogy valami baj érte« — mondta az egérke. »A multkor én is elmentem anyámmal abba a nagy magtárba, ott az utca végén, aztán mikor bementünk és jól teleettük magunkat búzával meg kukoricával, egyszer csak látjuk, hogy a fal mellett három szép kis drótház van és minden kis drótházban egy-egy darab szép, piros sültszalonna van. Anyám már éppen be akart bujni az egyik drótházba, hogy megkóstolja a szép, piros, sültszalonnát, mikor meglátunk még egy kis

drótházat és abban benne volt a szomszéd egérbácsi, a Rágcsáló. De már nem élt. A szép, piros, sültszalonna még akkor is a szájában volt. Jaj, de megijedtünk, úgy szaladtunk haza és úgy féltünk, hogy még otthon is vacogott a fogunk. És most megint félek, hogy anyám is bebújt egy ilyen szép kis drótházba és meg is halt, mint Rágcsáló bácsi. Jaj, mi lesz akkor velünk, árvák leszünk szegény kis öcsikémmel együtt, mert, apánk sincs, mert apánk is meghalt, belefulladt a vízbe.»

Mikor a magtárhoz értek, a kis Cincogó megkereste az ajtó mellett a kis lyukat, ahol a multkor is bemásztak a magtárba és rögtön bebújt; a béka is utána ment. Alig hogy bent voltak, Cincogó rögtön észrevette édesanyját az egyik szép kis drótházban, amint jóízűen szopogatta a szép, piros, sültszalonnát. »Jaj, anyám, jaj, minek mentél be! Most te is ott halsz meg, mint Rágcsáló bácsi!« — siránkozott a kis Cincogó. Az egérmama is megijedt és ki akart bujni a szép kis drótházból, de sehogy se bírt. Most már ketten sírtak, jajgattak, cincogtak, a kis egér kint, az egérmama meg bent az egérfogóban. Mert azt már úgysis kitaláltátok, úgy-e gyerekek, hogy az a szép kis drótház egérfogó volt.

A béka megsajnálta a szegény egereket — mert nagyon jó szíve volt — bemászott az egérfogó nyílásán és úgy fölfujta magát, hogy az egérfogó nyílását annyira kitágította, hogy az egérmama szépen kibujhatott rajta. Jaj, hogy örült az egérmama. Örömeiben nemcsak a kis Cincogót ölelte meg, hanem a jószívű békát is. De a kis Cincogó nem köszönte meg a békának, hogy a mamáját kiszabadította.

Szegény béka olyan szomorúan lapult meg a fal mellett, úgy fájt neki, hogy a kis Cincogó elfelejtette megköszönni jóságát; de nem szólt semmit. Az egerek meg elsiettek. Hanem az úton megint baj érte őket. Amint az árokparton siettek, egyszer csak megcsúsztak és zsupsz, beleestek a pocsolyába. Hogy jajgattak, cincogtak megint az egerek! Már majdnem belefulladtak a vízbe, egyszer csak ott terem a béka, a hátára veszi az egereket és kiúszik velük a partra.

Hogy megszégyelte magát a kis Cincogó! Rögtön bocsánatot kért a békától és azt mondta: köszönöm, hogy megmentettél minket. Az egérmama is megköszönte a béka jóságát és gyorsan hazaszaladtak, ahol már a kis öcsike, a Kopasz, majdnem agyonsírta magát.

(Magyarkanizsa.)

K. Friedländer Róza.

Versek az óvodába.

Tavaszi.

Azt sutlogja berek, róna,
Itt a tavasz, virulj rózsza,
Virulj ki már valahára
Piros pünkösdi hajnalára.

Gyenge ágon ingó-bingó
Pici piros rózsabimbó,
Édesanyám örömére
Nyilj ki pünkösdi ünnepére.

Jaj de szépek . . .

Jaj de szépek a virágok,
Úgy szeretem őket,
A jó Isten megbünteti
A virág tépőket !

A virágot föld díszének
Teremté az Isten,
Ki szereti a virágot,
Nem lehet rossz soh' sem !

Magyar vagyok . . .

Magyar vagyok,
Magyar az én —
Édes hazám.
Magyar az én
Édes apám,
Édes anyám.

Én is, én is
Magyar leszek,
Amíg élek.
Szívet, hazát
Soha, soha,
Nem cserélek !

Tipeg-topog . . .

Tipeg-topog a kis Sári,
Most tanulgat lépni, járni.
Jobb kezét megfogja
Édes anyuskája,
Balkéznel vezeti
Lajcsika, a bátyja.
Mire majd hazajön
Édes apuskája,
Futva-fut eléje
Kicsi Sáríkája.

(Nagylucska.)

Lengyelne Majeresik Etelka.

A szabadban való kisednevelés.

Sok okunk van arra, hogy kisednevelésünknek olyan irányt adjunk, mint amilyen a háborús tanulságokból szűrődött le. Az első ily tanulság: a *testi nevelés* fontosságával függ össze. Mindenekelőtt tehát egészséges és erőteljes nemzedékre van szükségünk, hogy nemzeti létünket örök időkig biztosítsuk, továbbá, hogy derekasan megfelelhessünk annak a nehéz feladatnak, amely nemzetünkre a háború utáni időkben hármlik. Megkevesbedtünk, de a fokozott munkát idejére el kell végeznünk, amelyet azonban csak az erős, edzett szervezettel, idegzettel, akarattal tudunk elvégezni. Itt ismét mindenekelőtt a nevelés kérdései tolnak előtérbe, melynek *alapja*: a *kisednevelés*. Mondanom sem kell talán, hogy a hazai kisednevelés is kivette a maga részét a háborúban. Dolgozott; még pedig sokkal többet mint máskor, többet mint más iskolák, akkor is, amikor más iskolák pihentek, vakációztak. Belátták — sajnos, azonban csak elvileg — a kisednevelés nemzetnevelő, szükségszerű fontosságát, értékét. A szülő vállaira nehezült munka megkönnyebbült, mert egy nagy munkától — kis gyermeke nevelésétől, napközi gondoskodásától — megszabadult. Addig, amíg ő dolgozott, gyermeke a kisedóvóban gyűjtötte a testi és a szellemi javak kincseit. Sok helyütt a létszám messze túlszárnyalta és szárnyalja a rendes, a megállapított létszámot. A nevelés időtartama is bővült. Hogy ez a fárasztó, idegölő munka mégis sikerült, pusztán a mi derék, hazafias érzésű *kisedóvónőinknek róható* érdemül. A kormány is elismerésével adózott nekik, de, ismétlem, csak az elvi szempontok latbavetésével. Talán nem is tartozik ide, de ép itt érdemes felemlíteni ezt a szomorú valót, hogy a ruhabeszerzési segély megállapításánál megfeledeztek az érdemeikről; amennyiben az óvónőket az *altisztek* és a *szolgák* csoportjába osztották. Pedig nem csak az érdem, a hivatás, hanem előképzettségük is mutatja, hogy sokkal közelebb esnek a tanítósághoz, mint az imént említett osztályokhoz. Ezt szükséges volt fölemlítenem azért, hogy ezzel kapcsolatosan világosabban láthassunk egyéb hibákat; melyek ezidőszert a hazai kisednevelésben találhatók. Ha statisztikát készítenénk a kisedóvók *tavaszi, nyári és az őszi munkáiról*, megdöbbenve tapasztalnánk, hogy az intézmények javarésze nem felel meg azoknak a kívánalmaknak, melyeket a kor szelleme követel s amelyek a mostani háborús tapasztalatokból jegecesedtek ki. Csak igen kevés *kisedóvónk* tudja a *testi nevelés* kívánalmait *kielégíteni*.

Nálunk még alig szólhatunk a szabadban való kisednevelésről, amelyet pl. Németországban s más országokban már régóta üznek.

Óvodáink jobbára csak a *téli tanításra*, nevelésre vannak berendezve. A téli mezben folyik a tavaszi, nyári és az őszi tanítás, nevelés is. A fülledt, poros levegőjű kőházakban. Ez a nevelés oly műveletet kénytelen-kelletlen végezni, mint az a bizonyos egyén, akit a forró nyári napokon át is a bundában, a prémes ködmöndben való járásra kényszerítenek. Teste-lelke elbágyad, ellankad, ereje hanyatlik. Hol vannak a régi időben kezdeményezett *gyermekkertek*, amelyek az óvó-épület közelében voltak? Eltűntek. Helyüket szűk, rossz levegőjű, fátlan udvarok foglalták el. A gyermekek inkább a zárt helyiségben, semmint az ily kietlen szabad téren tartózkodnak. Sok szülő ismeri ezt a helyzetet, inkább az utca porában, kertjében hagyja a gyermekét örízetlenül; hogysen a nyári hónapokban az óvodába küldené őt. Természetes — sokszor ennek is megvan a maga szomorú következménye, amiről számos baleset tanuskodik. Nemrég alkalmam volt egy kiváló óvónővel beszélgetni erről a dologról. Kérdezem, van-e megfelelő kertjük, játszóterük? Dehogy is van — felelé. Van egy kicsi poros, fátlan udvarunk, ahol a gyermekek nyári időben akár megsülhetnének is. Inkább bent tartózkodnak. Bár a terem ablaka állandóan nyitott, a levegő tikkasztó. A gyermekek legfeljebb egy-két óra hosszat tudnak figyelni, tanulni és játszani. Később elnyomja őket a fülledt levegő, elálmosodnak. Java része a padba szorítva alszik. Hiábavaló az érdekesítő mese, kép, játékszer, szőljd, ének stb., nem törődnek vele. Sajnálom őket, de nem tehetek róla, nem én vagyok a hibás, hanem a hatóság, amiről egyébként tudomása is van s mégsem javul a helyzet.

Szegény gyermekek... íme a modern testi és szellemi nevelés! Eszembe jutnak a németországi kiseddóvók; tágas, parkjellegű, üde levegőjű kertjeikkel, ahol mindent találunk, ami a kisednevelés helyességét, észszerűségét célozza. Vannak ott különböző hinták, játékterek, pihenőágyak, ha a kicsi gyermek ellankad, édesdeden alszik; a levegő pirosra festi arcoskáját, rózsaszínűvé teszi testbőrét. Megedződik, megerősödik testében-lelkében. Hol vannak a csobogó szökőkutak, melyek vize a *fürdőmedencékbe* esik, ahol a kicsinyek lubickolnak?

Hangoztatjuk a *többtermelés* elvét, de a kiseddóvókat kirekesztjük ebből a munkából. Pedig az, aki ismeri a gyermek lelkét, érdeklődését, menten látja, hogy már a 3—6 éves gyermek is részt vehet ebben a munkában. Hadd legyenek kicsi ágyacskái a kertben; ültessen, kapáljon, gyomláljon, öntözzön, hisz ez is hozzátartozik a neveléshez, a gyermek világához, természetéhez. A kertben ott találjuk a lugaszerű helyiségeket, ahol a gyermeksereg a rossz időben meghúzódik. A lugasok falára szőlőindák, rózsaindák kúsznak. Csupa öröm, derű,

mosoly, költészet az egész környezet, melybe a mozgó-virág: a gyermek beleilleszkedik. Ősszel szedik a föld termését; fogdossák az aláhulló falevelet stb., mi természetes mozgásokra készíti őket. Hol vagyunk mi még ettől? Igen messze, mutatja a gyermek testi-lelki világa, amely tele van hibával, nyavalyával. Korántsem »gyermekszanatóriumokat« kellene építenünk, hanem helyes kiseddóvókat, mert sokkal könnyebb a bajt megelőzni, mint a meglevőt orvosolni!

(Körmöcbánya.)

Szabolovszky István.

Gyermekszáj.

Egy hároméves fiúcska ujságolja: »Tegnap volt minálunk tizenhat kéménybácsi!« Mire öt éves nővérkéje nagykomolyan rászól: »Nem is igaz, csak három volt!« (T. i. kéményseprő.)

* * *

Találós játéknál egy négyéves fiúcska nem tudja a nevét annak, akinek a hangját hallja. Gondolkozik egy darabig és aztán elkiáltja magát: »Kalapos!« Mivel ilyen nevű gyermek nincs az óvodában, felszólítom a fiúcskát, hogy mutassa meg, melyik az a »Kalapos?« Rámutat egy leánykára, akinek az apja kalaposmester.

* * *

Egy négyéves leányka mutatja a kezét: »Sarolta néni kérem, a kisöcsém megharapott. Nézze csak, itt a helye, ni!« Megsimogatom az apró fogak nyomát és békítem a kis panaszkodót, hogy hiszen a kis öcsike még nem tudja, hogy nem szabad harapni. »De én azért mégse szeretem többet, — bizonykodik a lányka, — nem is vezetem el az óvodába se, mert itt is megharapna valakit!«

* * *

Ugyanez a leányka egyszer nem hozott zsebkendőt. Szepeg egy darabig, aztán odajön hozzám és mentegetőzik: »Sarolta néni kérem, nem tudom mi lett, nincs zsebkendőm. Mikor anyukám lány volt, sok-sok zsebkendőt varrt. De most nem ér rá, sok dolga van, mindig csak főz, most nem lány, most anyuka.«

* * *

A négyéves Jolánka — hivatalszolga gyermeke — meghív ozsonnára, mert ő menyasszony. Kérdezem, hogy mikor lesz az az

ozsonna. »No, majd akkor, amikor sok torta lesz, akkor menyasszony leszek és Sarolta néni is eszik majd tortát, sokat.«

* * *

Bandika öt éves — megyei tisztviselő fiacskája — rajongásig szeret. Verstanulás közben lábujjhegyen hozzám jön, átölel, megcsókol és huncutkodva súgja a fülembe: »Ha nagy leszek és bajuszom lesz, akkor is megcsókolom Sarolta nénit.«

* * *

Óvodám szomszédságában mészárszék van és ha kint vagyunk az udvaron, minduntalan áthallatszik az állatok bőgése. Az öt éves Zoltika egyszer nagykomolyan megcsóválja a fejét: »Ejnye, mán no mindig bőg valaki! Egyszer a gyerek, máskor meg a boci!«

* * *

Egy kertész öt éves leánykája ujságolja: »Az én apukám az orosz fogságban van — és ujjával összeszorított fogaira mutat — meg is halt, de egyszer csak, há! (eltátja szájacskáját) apuka kijön az orosz fogságból és hazajön. Úgy ám!«

* * *

Úgyanez a lányka mondja, amint a piacról hozott csirkét meglátja: »A mi csirkénk is húst evett!« Azt akarta ugyanis mondani, hogy ők is ettek csirkehúst.

* * *

Ozsonnakiosztáskor az egyik kisleány ozsonnatáskája üres. Lángbaborult arccal mutatja az üres táskát: »Sarolta néni kérem, elolvadt az almám!«

* * *

Egy kisleány perecet meg almát hoz ozsonnára. Nagy örömmel mutatja: »Sarolta néni kérem, nézze, mi van nekem! Karperec, meg alma! Tetszik látni?«

* * *

Bandika — kereskedő fia — tisztasági szemle alkalmával nagyhangon jelenti: »Nekem nincs zsebkendőm!« »Talán a kabátod zsebében lesz?« — kérdezem. »Ott nincs, nem is adtak, mikor kértem!« — mondja a gyermek mosolyogva. Később azonban észreveszem,

hogy valamivel babrál a kis imposztor s hogy nagy titkolódzva muto-
gat valamit kis pajtásainak, amelyet azok látható érdeklődéssel
bámulnak. Odamegyek, látom, hogy a zsebkendőjében papírból hajto-
gatott repülőgép van begöngyölve. »Ejnye, Bandika, — szólok rá —
hiszen neked van zsebkendőd!« A gyermek előbb elpirul, szégyen-
kezik, aztán kacagva mondja: »Becsaptam a Sarolta nénit!«

* * *

Béluska — négyéves — nagyon élénk vérmérsékletű fiúcska,
folyton izeg-mozog, lökdösi, püföli a mellette ülőket. Egy hatéves,
komoly, csendes fiúcska szemrehányólag mondja neki: »Nem szégyen-
led magad? Mindig verekszel, mint egy betyár. Mi lesz belőled?«
»Ojjé, katona leszek! — mondja kacagva a kis csibész és lábujjhegyre
állva, kezét fölnyújtva, folytatja — csak azért is katona leszek, olyan
nagy katona leszek, mint az ég!«

* * *

Egy négyéves lányka álmos, rosszkedvű, folyton ásítózik, dörzsöli
a szemét és nagyokat nyög. Kérdezem, hogy mi baja. »Jaj, nekünk
olyan rossz cselédünk van, nem is enged aludni. Még le se feküdtem,
már fölkelt, aztán óvodába kell jönni.«

* * *

A háborúról beszélgetünk. A gyermekek — különösen a fiúk —
nagyon lelkesednek. Az egyik huszár szeretne lenni, a másik meg
tüzér — mert annak ágyuja is van — egy azonban semmi se akar
lenni, mert fél a háborútól. Rászól egy kis vitéz: »Ugyan mit félsz?
Látod, én nem félek. Ha agyonlőnek, hát betesznek a földbe (fity-
málva legyint a kezével), én nem félek a földtől sem!«

* * *

A menetszárad fölvirágozva, zenészó mellett megy a vasút felé.
Persze, hogy a gyermekek is szaladnak utánuk. Másnap nem győzik
elmondani, mi mindent láttak. »De szép is a háború, — mondja egy
kipirult arcú fiúcska — bárcsak mindig háború volna!« Szegény
gyermek! Ha tudnád, hogy ártatlanul bár, milyen rettenetes Isten-
átkát kívánsz!

(Rimaszombat.)

Nádassy Sarolta.

A vidék.

Rovatvezető: Forgách Julia.

I. Kérelem.

Ismételten felkérem kedves vidéki kartársaimat, hogy minden, a lapnak szánt kéziratot — bármilyen irányú legyen is — szíveskedjenek közvetlenül hozzám (Temesvár, III., Dózsa-utca 31) küldeni. Ezáltal megkímélik a szerkesztőséget a kéziratok továbbításától — mert a vidéki kéziratokat kivétel nélkül én rendezem a sajtó alá — és a cikkek megjelenését sem késleltetik.

Kartársi üdvözlettel

Forgách Julia.

II. A vidéki óvónők és az óvodák jogsérelmei.

Hogy a Kisdednevelésben új rovat nyílt meg a vidék ügyes-bajos dolgának ismertetésére és orvoslására, azt hiszem, minden vidéki óvónő lelkében végtelen örömet keltett. Feléled újra a már-már szunnyadó reménység érzete azok szívében is, kiknél eddig már alig-alig világított a remény halvány sugara, akiknél ott kísértgetett már a sötét kétségbeesés. Mert ha valahol kísértget a jogos elkeseredés, akkor ez kizárólag a vidéki óvónő keblében fakadhat. A fővárosban értelmes, kulturális érzékkel bíró, magas színvonalon álló emberek intézik a kisdedovás ügyét. Ott állandóan arra törekednek, hogy intenzívebbé tegyék a nemzeti kisdedovás ügyét. Ez az elv vezérli őket az óvodák belső ügyeiben és ezzel kapcsolatban az óvodák vezetőivel szemben is. Nem így van a vidéken, itt mindent agyonütt a pusztán anyagiak után való futás és a mindenható politika. Ezért a főtörekvésünk oda irányuljon, hogy lehetővé tegyük azt, hogy a vidéken is szigorú kormányhatósági intézkedéssel irányítsák a kisdednevelés ügyét. Ennek elérése miatt tömörlünk a vidéken, küzdünk a szent ügyért ne csak szóval, de tettel is.

Mondanom sem kell, a rovatvezető személye nagyon jól van megválasztva, — Forgách Julia — csak a nevet kell kiejteni és mindnyájan tudjuk, hogy ügyünk szakavatott, lelkiismeretes kezekbe van letéve. Örömmel üdvözöllek a vidék nevében! Légy a mostoha vidéki kartársak apostola, világító fáklyája! Benned látjuk a nemzeti kisdednevelés előharcosát, újjászervezőjét.

Első gondolatom az: Forgách Julia ne csak referensünk legyen, hanem alakítsunk tagjaink sorából egy állandó jóléti bizottságot és ennek a bizottságnak ügyvivő alelnöke, vagy igazgatója és előadója

Forgách Julia legyen. Tagjai vidéki és fővárosi kartársakból legyen összeválogatva. A vidéki kartársak okvetlenül benne legyenek, mert csak a vidékiek képesek mélyebben átérezni a vidék nagy mostohaságát. De a fővárosiak részvételére viszont azért van szükség, mert a vidékiek nem mehetnek tömegesen fel minden egyes alkalommal, amikor valamit elintézni kell; erre pedig mind sűrűbben lesz szükség. A jóléti bizottság hivatása tehát az lesz, hogy minden egyes alkalomból, amikor az óvónöket érintő ügyek kerülnek elintézés alá, a minisztériumban lépéseket tegyenek, megtudandó, miként lesz az ügy elintézve. Amennyiben olyan tévedések fordulnának elő, mint a multban, azonnal lépéseket kell tenni mindazon köröknél, ahol a baj orvoslása elérhető. Azt nem gondolom, hogy a közel jövőben hasonló sérelmek előfordulnak, míg legfőbb örünk, gróf Apponyi böcs miniszterünk, áll ügyeink élén. De vannak mérhetetlen számban jogsérelmek, melyeket egy böcs miniszter sem orvosolhat, ha arról nincs tudomása. Tehát ezt fel kell előtte tártani. Vannak azután olyan kedvezmények, melyeket más köztisztviselő élvez. Természetszerűen, ha mi magunk nem kérjük ezt az óvónök részére, hogy kívánhatjuk hogy ezek reánk is kiterjesztessenek. Nem sorolhatok fel minden egyes esetet, mert nagyon sokféle szükségletről lehet szó; csak általában hangsúlyozom, hogy mindent minden egyes alkalomból kérnünk kell. E célból alakuljon meg a jóléti bizottság. E bizottságnak egyesületünk vezetősége vagy hivatalból, vagy pedig megválasztott vezetői, elnök, titkár stb. legyen, mert velük karöltve gondolom a kérdést megoldani.

Itt az első és legszükségesebb elintézni való a cipőügy. A többi tisztviselők kormányrendeletre kapnak makszimális áron a bőrközponttól felső- és talpbőrt. Ha az óvónök részére is kértük volna, mi is kaphattunk volna s nem járnának az óvónök rongyos cipőben a megbetegedésig. Kérni még most is lehet, tehát a bizottság sürgős megalkulása után ez legyen az első lépés.

Azután itt van a ruhaszükséglet. Haladóktalanul sürgősen kell emiatt is a kultuszminiszter úrnál lépéseket tenni, hogy rendelet útján eszközölje ki az orsz. népruházati bizottságnál, hogy az óvónök maguk és eltartott családjaik részére kedvezményesen szerezhessék be ruhaszükségletüket. Még pedig felső- és alsóruházatban egyaránt.

I.

A köztisztviselők gyermekei után élvezett nevelési járulék. Ezt is élvezhetnék már az óvónök, ha valaki részükre is kérte volna. Mert, ha valakinek égető szüksége van a nevelési járulékra, akkor az óvónök

azok, akiknek elsősorban kellene ebben a kedvezményben részesülni. Mit csináljon gyermekeivel azon óvónő, kinek támasza nincs és gyermekeit egyedül kell nevelnie? Most, amikor a tehetséges gyermek érvényesüléséről annyit beszélnek s a jövő nemzedék megfelelő neveléséről való gondoskodás kétszeres kötelessége az államnak, minden óvónő igyekezzék annak az elvnek érvényt szerezni, hogy a tehetséges gyermek kiképeztessék.

E célból a jóléti bizottság sürgősen terjesszen fel egy memorandumot a miniszterelnök úrhoz, valamint a kultuszminiszter és a népjóléti bizottsághoz, kérve benne azt, miszerint az összes kisebb köztisztviselők tehetséges gyermeke — ideértve az óvónők és tanítók gyermekeit is — teljesen ingyen képeztessék ki úgy a középiskolában, valamint a felsőbb tudományos intézetekben. Ezt pedig a nevelési járulék folyósításával, vagy a tanintézetekben államköltséggel való elhelyezéssel vélem megoldani. Az előbbivel inkább, mert szomorú tapasztalatokat szerezhettünk már eddig is afelől, hogy egyes vagyonos család gyermeke protekció útján ingyen ellátásban részesül az intézetekben a szegény gyermekek rovására. A tisztviselőkön kívül ezen kedvezményben részesíteni kell azon vagyontalan szülőket is, kiknek tehetséges gyermekei vannak. Ezt pedig hamarosan végre kellene hajtani egy általános rendelet kibocsátásával, felszólítást intézve a szülőkhöz, országosan jelentkezzék mindenki tehetséges gyermeke kiképztetése végett. A költségeket előteremteni főképen a népjóléti minisztérium feladata.

II.

A tehetséges gyermek érvényesülése. Rendkívül fontos államérdek az, hogy az egész országban az állam legmagasabb tisztviselőjétől a legalacsonyabbig az legyen a jelszó: minden tehetség a maga helyén. Nem lehet egy országnak létjogosultsága ott, ahol protekció következtében tudatlan, esetleg üresfejű emberek intézik egy ország sorsát. A protekció eltörléseért ugyancsak küzdeni kell nekünk is. Már most is, a minket érintő ügyekben, összetartva az állami tisztviselők orsz. egyesületével, később pedig, ha szavazati jogot nyerünk, mindinkább mélyebbé kibővítve ebbeli törekvésünket.

Vegyük mindjárt az óvónők áthelyezését. Itt is nagyon sok tennivaló lesz. Hány tehetséges óvónő van a vidéken, aki közkinccsé tehetné tudását, ha megfelelő helyen működne, míg így elszigetelve, nem érvényesítheti tehetségét az egész ország kisednevelése érdekében. Ezt a dolgot sem lehet így hagyni, amint van.

Azután vegyük a fontos családi érdekeket, a mai áthelyezéseknél erre egyáltalán figyelemmel nincsenek. Hány óvónő van, kinek a városba leendő áthelyezés valóságos létkérdés. Tehetséges gyermekei vannak, kiket csak úgy áll módjában kiképeztetni, ha ő maga is városban működne; mert csekély fizetéséből nem képes a drága ellátásért fizetni. Azonban hiába kérvényezi áthelyeztetését, a mindenható protekció folytán fiatal kezdőóvónők kerülnek a városi újonnan szervezett állásokra. Hogy mit csinál a tapasztaltabb, talán szakképzettebb óvónő tehetséges gyermekeivel, azzal senki nem törődik. Ez ügyben is a jóléti bizottság sürgősen tegyen lépéseket a kultuszminiszter úrnál, feltárva a lehetetlen, káros helyzetet, kérve bölcs miniszterünket, hogy e bajon sürgősen segítsen. Városba azon óvónők kerüljenek, kiknek fontos családi érdekük ezt okvetlenül megkívánja és azok, kiknek rátermettsége, szakképzettsége és tehetsége őket erre az állásokra inkább képesebbé teszi. A jóléti bizottságnak e kérdést állandó napirenden való tartása mellett, minden egyes alkalomból, amikor az áthelyezésről van szó, lépést kell tennie minden érdekelt óvónőért; amennyiben az áthelyezése indokolt, ő nyerve el a városi állást.

III.

Következik az *óvónők szolgálatának beszámítása*. Az ilyen ügyek elintézésénél is teljesen hiányzik a megértő humanizmus. Mikor az 1913. évben rendezve lett az óvónők jogviszonya és illetménye, a megszakításokkal eltöltött szolgálatok beszámítása törvény által biztosított. Azonban ez csak írott malaszt maradt, mert a gyakorlatban bizony a megszakítások nem számíttatnak be. Vagy ami még rosszabb, egy-egy protekciós egyénnél beszámítják, másoknál nem. Tudok esetet, amikor ugyanazon ok esetén egyik óvónőnek beszámították, a másiknak nem. És a beszámítást amennyiben nem teljesítik, azzal az érveléssel utasítják el: a megszakítás az óvónő önhibájából történt. Kérdem, önhiba-e az, ha az óvónő súlyos, hosszas betegség miatt kénytelen az állásáról lemondani, miután szabadságot legjobb esetben csak egy évig élvezhet? Önhiba-e az, ha férje áthelyezése miatt a többgyermekes óvónő férjét követi és állásáról kénytelen lemondani? Vagy váljon el inkább hűséges férjétől, gyermekei apjától? Elég szomorú tény az, hogy a minden szociális megértést nélkülöző államkormányzat intézkedése még ma is a bürokrácia nyers szellemében intéz el mindent.

A szociális intézkedések megteremtéseért dolgoznunk, küzdenünk kell; úgy is mint óvónők, de úgy is, mint nők. Ami az általános küz-

dést illeti, más alkalommal részletesen kívánok foglalkozni. Most csak szorosán az óvónők érdekeiben kívánok eljárni, mikor ezt indítványozom: a jóléti bizottság ezen ügyet is tegye szóvá a kultuszminiszter úr előtt, miszerint az óvónők és menedékházvezetők, akár állami vagy községi jellegűek, mindenféle szolgálati ideje beszámíttassék. Akár mint nyilvános magánóvónő, helyettes vagy rendszeresített állásokon működő óvónő, vagy menedékházvezető legyen az illető. A megszakított szolgálati idő fizetés- és nyugdíjigény szempontjából egyaránt beszámítandó.

IV.

Eddig az óvónők személyi jogsérelmeiről volt szó. Most következik az *óvodák jogsérelme*, mely végeredményében a kiseddováás kára mellett az óvónőknek nemcsak személyi jogsérelmét idézi elő, de kiteszi őket a megalázásnak, üldözésnek és megakadályozza az óvónőt nehéz hivatása teljesítésében.

Az óvodák fűtéséről is nagyon sokat lehetne beszélni. Nem a háborús viszonyokról van szó, — ámbár majd erre is rátérek — hanem az általános normális időkben való fűtésről. A vidéken a legtöbb község nem látja el megfelelő módon tüzelőanyaggal az óvodát és a többi tanintézetét. Amint a hűvösebb idő beáll, amikor a hivatalos tüzelési idő a naptár szerint is teljesítendő, az óvodafenntartó vonakodik tüzelőanyagot kiszolgáltatni azon ürüggyel, — még nincs nagy hideg. A gyermekek az óvónővel kénytelenek a hideg termekben dideregni. Azalatt a tisztelt előljáróság az izzadásig túlfűtött szobákban ül a község házában. A hűvös, nedves őszi időben megjelenik a járványos tömegbetegedés réme. A felsőbb körök kutatják ennek okait és mindennütt inkább keresik az okot, csak ott nem, ahonnan ered: az óvoda, iskola fűtetlenségéből. Az óvónő teljesen tehetetlen a bajjal szemben. Orvosi megállapítással tudna csak esetleg a bajon segíteni. De az orvos is községi tisztviselő, ha ő hivatalosan felhívja a felsőbb hatóság figyelmét, kiteszi magát a községi előljáróság bosszújának. Így — tisztelet a kivételnek — a legtöbb orvos vajmi keveset tesz a fűtés előmozdítása érdekében.

Tudok esetet, mikor azért nem kapott az óvoda tüzelőanyagot, mert az elnök — aki a község jegyzője — üldözte az óvónőt. A község előljáróságát könnyű olyan cselekedetre rávinni, ahol valamit el kell venni, vagy megvonni. Így történt ebben az esetben is. A tüzelőanyagot minden napra külön kiosztva küldték az óvodába, természetesen kevesebbet küldve, mint amennyire szükség volt. Az óvoda sokszor nagy téli hidegekben fűtetlen volt. Az óvónő a tanítás folytonosságát

megszakítani nem akarta, de a gyermekek és a maga egészségét se veszélyeztethette, úgy segített a bajon, hogy napokon át saját fájával fűtetett az óvodában. A községi orvos nem mert a dologba avatkozni, az óvónő kénytelen volt a kir. tanfelügyelőhöz fordulni, aki nem késett az előjáróságot kötelessége teljesítésére inteni. Az előjáróság pedig nemhogy intézkedett volna, hanem azzal védekezett, miszerint ő kellő mennyiségű tüzelőanyagot küld az óvodába s azért nincs, mert az óvónő eltulajdonítja. Szerencse, hogy a vizsgálat lefolyása alkalmából az óvónő tanukkal tudta igazolni azt, hogy nem kapott elég tüzelőanyagot, sőt a maga fájával tüzeltetett. Három évig tartó huzavona után végre az óvónő megkapta a kárpótlást, az előjáróság a dorgálást. Az óvónő meghűlt, a gyermekek szintén megbetegedtek; a szükségletek az óvoda részére minduntalan jogtalanul visszatartattak s minden egyes járandóságot, közte az óvónő illetményeit, a dajkatartási átalányt, számtalan alkalomból csak a felső hatóság közbenjöttével vehette birtokába az óvónő. Az előjáróság a szakadatlan üldözésért, jogtalanságért, büntetést nem kapott. Ilyen hatalma van egy községi előjáróságnak, miszerint a törvényes intézkedéseket jogtalanul kijátsz-hassa.

A jövőben ezt meg kell akadályoznunk. Az óvodák, iskolák fűtése szakegyén megállapítása mellett történjen. A termék után megállapított tüzelőanyagmennyiség egy évre megállapítandó és egyszerre kiadandó az óvónőnek elismervény mellett. Ezen elismervény hivatalból a felsőbb hatósághoz terjesztendő, ott a kellő mennyiség kiadása ellenőriztessék. Amennyiben pedig a tüzelőanyag kellő időben és mennyiségben kiszolgáltatva nem lenne, miniszteri rendeletre az előjáróság a legszigorúbb magasfokú pénzbüntetéssel sujtandó.

És általában jövőben a felügyelőbizottság megszűnésével, a szakfelügyelet behozásával azt is el kell érünk, hogy a szakfelügyelő látogatása alkalmából, az óvodák belső ügyei ellenőrzésén kívül, a dologi szükségletek pontos kiszolgáltatását a községi előjáróság részéről az óvónő közbenjöttével pontos elismervények vezetése mellett ellenőrizze. Valahányszor pedig mulasztás történne, a szakfelügyelő közvetlenül hivatalból feljelentést terjesszen a kultuszminiszter úrhoz, aki a szigorú pénzbüntetéseket minden más hatóság közbenjötte nélkül kirójjá.

A közigazgatási hatóságok mellőzését azért tartom szükségesnek, mert ott a legtöbb esetben elnézők a minduntalan igénybevett politikai nagyhatalom, a községi előjárósággal szemben. A kisdiednevelést pedig minden vonatkozásában ki kell kapcsolni a politika büvköréből. Ez is a jóléti bizottság feladata.

V.

A *dajkaügy*. A legelső teendőnk sürgősen az, hogy a dajkátartást most ideiglenesen felemeltessük. Az állami óvónőknél az állam, a községeknél pedig rendelettel köteleztessék a község. Már a háború előtt sem kaptunk ezért a díjért dajkát. Most nem kapunk sehogy sem. Bármennyire áthatja az óvónőt azon tudat, dolgozzunk hazánkért tiszszereken, azt tapasztaljuk, a mai nehéz életküzdelemben — mely amúgy is kiszívja az óvónők életerejét — minden lelki erejük mellett is kidőlnek az óvónők. S történik mindez akkor, mikor a népjóléti minisztérium megalakulása alkalmából oly hangzatos jel-szavak röpködnek szét, hogy — mindent a népért. Az óvónő nem fizethet a dajkának évi 1800—2000 koronát, mert az ő évi fizetése is körülbelül ennyi. Már a háború alatt egy ízben szóvá lett téve a dajkaügy, de eredménytelenül. Most is annyit kapunk, mint azelőtt. Istenem, hát mit tegyünk! Várjuk be a száz meg száz óvónő kidőlését? Nem és nem, hanem ezt is azonnal tegye a jóléti bizottság szóvá a kultuszminiszter előtt. Az amúgy is agyonsanyargatott óvónő nem képes elvégezni a dajkamunkát is.

A háború után a kiseddóvási törvény módosításával pedig véglegesen rendezni kell a dajkaügyet. Először is a dajkákat egy-egy óvodánál, különösen városokban, hol nagyobb számmal jelentkeznek és ahol az óvónők erre vállalkoznak, 5—6 hónapi dajkatanfolyamon kell kiképezni. A fizetést, vagyis az átalányt a mai kornak megfelelő módon rendezni kell, hogy abból tisztességesen megéljen. Lakása megfelelő legyen, 1 szoba, konyha, kamrával. Legyen 5 évenként fizetésemelése, legyen nyugdíja. Betegség esetére legyen biztosítva úgy, mint a többi munkás. A felfogadás joga természetesen az óvónőé. Ha így emberiesen intéznék a dajkaügyet, állandóan volna az óvodának szakavatott dajkája, mely végeredményeiben csak a kiseddnevelésre lenne üdvös.

VI.

Az óvónők és tisztviselők egészségügye. Ezen a téren is sok tennivaló lesz. A tisztviselők egészségéről való gondoskodás szintén fontos államfeladat.

A köztisztviselők biztosítását is meg kell szervezni. Ezt lehetne a munkásbiztosítás keretében, vagyis egy intézményben is létrehozni. De a jelenlegi munkásbiztosítási intézményeket át kell szervezni. Először is vegye át az állam és úgy szervezze át, hogy az teljesen humánus módon szolgálja az érdekeltek ügyét. Jelenlegi keretekben semmi esetben sem maradhat meg. Mert nagyon sok visszaélésre van alka-

lom. Jellemes, szakképzett tisztviselők élén állami szervezettel azonban igen üdvös működést fejthetne ki. A tisztviselők, óvónók maguk és családtagjaik részére csekély díj befizetése ellenében megkapnák az ingyen orvosi kezelést és gyógyszereket. Ha szükség van rá, ingyen gyógyfürdőzést. Sőt lehetővé kell tenni, hogy a tanerők nagy kedvezménnyel nyáron üdülést szerezzenek a Balatonon, a tengeren, erőik felfrissítése végett, amelyre nagy szükség van. A kedvezményt az állam nyújtsa. Szóval az egész országban meg kell teremteni azt az állapotot, hogy a nép nagy nyomora megszűnjön. Ez legyen minden államnak első és legszentebb kötelessége.

(Regőce.)

Stametzné Tury Róza.

K. O. E.

I. Jegyzőkönyv,

mely felvétellett Budapesten, a »K. O. E.«-nek 1918. évi március 19. napján, a VII. ker. Péterffy Sándor-utca 4. sz. a. tartott választmányi ülésén.

Jelen vannak: dr. Hagara Viktor nyug. főispán, mint elnök, Paulay Pál a számvizsgálóbizottság elnöke, Lőrinczy György kir. tanácsos, felelős szerkesztő, Végh József pénztáros, Halász Lujza, Halász Sarolta, Kozlovszky Gizella, Málík Béláné, Nagy Antónia, özv. Ruda Győzőné, Szabadi Olga, Szunyog Karolin, Várady Lászlóné és özv. Wunderlich Nándorné.

Elmaradásukat kimentették: Füle Mária Cegléd, Stelly Gizella és Bardócz Pál.

A jegyzőkönyvet Kiss Vilma titkár vezeti.

10. Elnök szívélyesen üdvözli a megjelenteket, az ülést megnyitja s a jegyzőkönyv hitelesítésére Halász Sarolta és Szabadi Olga kartársakat kéri fel.

Ezután felolvassa Drescher Irma alelnöknek hozzá intézett levelét, amelyben — tekintettel állandó betegeskedésére, — bejelenti, hogy alelnöki állásáról lemond.

Elnök és a választmány a legnagyobb sajnálattal és a legmelegebb hálával emlékezik meg szeretett alelnökéről, a lemondást nem veszi tudomásul és a titkárt felkéri, hogy a választmány nevében minden lehető tegyen meg arra, hogy Drescher Irma lemondását visszavonja.

11. Elnök örömmel jelenti, hogy egy magát megnevezni nem akaró nemeslelkű adakozó 500 korona értékű hadisegélykötvényt aján-

dékozott a »K. O. E. Óvónök Otthona« javára, amelyet további elhelyezés végett átad Végh József egyesületi pénztárosnak.

Elnök jelentését a választmány mély hálával fogadja s a titkárt egy meleghangú köszönőlevél szerkesztésére felkéri.

11. Málík Béláné társszerkesztő jelenti, hogy Nendtwich Vilma, pécsi kartársunk 300 koronás hadikölcsönkötvényét az »Óvónök Otthona« javára felajánlotta.

A választmány a társszerkesztő jelentését örömmel tudomásul veszi és a titkárt megfelelő válaszzal mielőbbi továbbítására felkéri.

13. Elnök jelenti, hogy a »Röser-alap« ezévi kamatai kiqisztásra kerülnek. Felkéri az egyesület titkárát, hogy a kérvényezők neveit, életkörülményeit, kérelmük indokait ismertesse.

Titkár jelenti, hogy a »Röser-alap« ezévi kamata 360 korona, amelyre hét kérvényező jelentkezett. Folyó év február hó 25-én átadta őket Röser Jánosné úrnöknek, aki Halász Sarolta látogató-főóvónóval együttesen véleményezte a sok körületekintést, tapintatot, részvétet és megértést igénylő kérvényeket. — A hét kérvényező közül hatan részesültek segélyben.

Elnök a saját és a választmány nevében hálás köszönetét fejezi ki Röser Jánosné és Halász Sarolta úrnöknek s a titkárt felkéri, hogy ezt, a nemes fáradozásokra való tekintettel, jegyzőkönyvi kivonatban juttassa kifejezésre.

14. Elnök jelenti, hogy az 1917. évi novemberi rendkívüli közgyűlés alkalmával két irodalmi pályatételre tűzött ki 150—150 korona díjat a »K. O. E.« Felkéri a titkárt, hogy az erre vonatkozó jelentését tegye meg.

Titkár jelenti, hogy a fenti irodalmi pályatételre megszabott határidő folyó év március hó 15-én lejárt. Összesen 5 pályamű érkezett. Az első pályatételre: »Mi legyen a játékos rajzolás anyaga? Milyen legyen módszere, tekintettel mindkét csoportra?« négy; — a másodikra: »A nép- és gyermekjátékokból, dr. Kiss Áron nagy gyűjteménye alapján, állíttassék össze a kisedővíntézetben használható gyűjtemény, a gyermekek egyes életkora szerint«, egy.

Elnök felkéri a bírálóbizottság elnökét, Lőrinczy Györgyöt, hogy a pályamunkákat vegye át, a bírálóbizottság tagjai között véleményezés végett köröztesse és az eredményt a pünkösdi közgyűlést megelőző választmányi ülésen ismertesse. Tudomásul szolgál.

15. Elnök felkéri a titkárt, hogy a székesfőváros Tanácsához — az egyesület nevében — kérvényt adjon be, a közgyűlés alkalmával vidékről feljövő óvónök elszállásolási költségeinek fedezésére szolgáló szokásos évi segély kiutalványozása érdekében.

Tudomásul szolgál.

16. Elnök jelenti, hogy a »Halász Sarolta jutalomdíjalap« 1918. évi 275 koronás kamata a pünkösdi közgyűlés alkalmával adatik ki. Felkéri a titkárt, hogy a »Kisdednevelés« legközelebbi száma részére az erre vonatkozó pályázatot adja be. Tudomásul szolgál.

17. Málík Béláné társszerkesztő jelenti, hogy Exner Leó a »Kisdednevelés« legközelebbi számában egy, a gyermek- és csecsemővédelem ügyét felkaroló cikket kíván közölni és egyben kéri a »K. O. E.« választmányát, hogy a »Kisdednevelés« 1918. évi április havi számából 300 példánnyal többet nyomasson — a polgári iskolák közötti terjesztés céljából — és küldje el címére. Az ezzel járó költségeknek teljes, vagy részbeni fedezésére, az egyesület választmányát felkéri, de ha kérése nem lenne teljesíthető, akkor utánvétellel kéri elküldeni a 300 drb többletti lappéldányt.

A választmány — Végh József pénztáros felvilágosításai alapján — tekintve, hogy Exner Leó kérelme a kisdednevelés s a gyermekvédelem szempontjából beláthatatlan erkölcsi értéket tartalmaz és 150—200 koronánál többel nem terheli az egyesület pénztárát, megbízza a társszerkesztőt, hogy értesítse Exner Leót a választmány azon határozatáról, hogy kérését teljesíti és a felmerülő költségeket vállalja.

18. Elnök jelenti, hogy a vidéki óvónők közül többen levélileg, vagy indítvány alakjában keresték meg az egyesület elnökségét azon kérelemmel, hogy jellegre való tekintet nélkül kérelmezze a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól az óvónők dajkatartási átalányának felemelését. A »K. O. E.« 1918. évi február havi választmányi üléséből kifolyólag, az állami óvónők dajkatartási átalányának felemelését kérte s ha ez kedvező elintézkést nyer, az egyesület egy másik előterjesztésben fogja kérni ezen kedvezmény kiterjesztését minden jellegű kisdedóvóra. Felkéri a felelős szerkesztőt, hogy egy kis cikkben közölje ezt a »Kisdednevelés« legközelebbi számában, mivel a fennálló szabályok értelmében másik kérvényt addig nem nyújthatunk be, amíg az előző, ily irányú előterjesztés elintézkést nem nyert.

Tudomásul szolgál.

19. Özv. Ruda Győzőné a »Budapesti Óvókör« helyettes elnöke, egy átiratban kéri a »K. O. E.« választmányát, hogy Végh József pénztáros úrnak 1917. év december hó 1-én a »B. Ó.« körülésén az óvoda és iskola közötti szorosabb kapcsolat érdekében tett indítványát a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz juttassa el.

A választmány Végh József pénztárost felkéri, hogy fennjelzett indítványát írásban nyújtsa be a legközelebbi választmányi ülés alkalmával, hogy az egyesület a további teendők irányában intézkedhessen.

20. Végh József jelenti, hogy a »Budapesti Oktatószövetség« elnöke, Rákos István bejelentette, hogy Magyarország összes oktatói nevében 1868-tól a mai napig terjedő időszakról való megemlékezés keretében monstre-mozgalom készül, amelyhez a »K. O. E.« csatlakozását is kéri.

Elnök és a választmány elhatározza, hogy az egyesület részéről Végh József, Málík Béláné és Kiss Vilma kartársakat küldi ki s ezen határozatáról a »Budapesti Oktatószövetség« elnökét átiratban értesítse.

21. Végh József jelenti, hogy a »Budapesti Oktatószövetség« a m. kir. kereskedelemügyi miniszternél küldöttségileg tiszteltgett, hogy a nem állami tanítók és óvónók családtagjai, valamint a nyugalmazott nem állami tanítók és óvónók és ezek családtagjai féléárú vasútijegy váltására jogosító igazolványt kaphassanak, azonban sajnos, a háború tartama alatt ily irányú kedvezményeket az illető miniszter nem engedélyez.

Tudomásul szolgál.

22. Végh József pénztáros jelenti, hogy tekintettel nagymérvű elfoglaltságára, az egyesület pénztárosi állásával kapcsolatos kiadóhivatali, levelezési és könyvelési munkákat nem teljesítheti s ezen ügyek elvégzésére segéderőt kér. A pénztárosi teendőket és az ezzel járó erkölcsi felelősséget azonban továbbra is vállalja.

A választmány elhatározza, hogy a pénztáros mellé egy munkatársat alkalmaz és megbízza Végh Józsefet, hogy egy erre leginkább alkalmas egyént, — lehetőleg pedagógust — keressen, illetve válasszon ki maga mellé és arról annak idején tegyen az elnökhöz jelentést.

Több tárgy nem lévén, elnök megköszöni a jelenlévők szíves részvételét s az ülést berekeszti.

K. m. f.

Dr. Hagara Viktor s. k.,
elnök.

Kiss Vilma s. k.,
titkár.

Hitelesítik:

Halász Sarolta s. k.

Szabadi Olga s. k.

II. Jegyzőkönyv,

mely felvétellett Budapesten, folyó év április hó 11-én, az V. kerületi Balaton-utcai községi kisdédóvó helyiségeiben a »K. O. E.« választmányi üléséről.

Jelen vannak: dr. Hagara Viktor nyug. főispán, mint elnök, Paulay Pál a számvizsgálóbizottság elnöke, Bardócz Pál szakfelügyelő-igazgató, Végh József pénztáros, Barna Lajosné, Bóhrandt Zoltánné,

Czakó Árpádné, Dietz Etel, Halász Sarolta, Krénné Krsztič Melanie, Krüner Gézáné, Luzsa Izabella, Luzsénszky Irén, Málik Béláné, Pili-czár Jenőné, Rosconi Károlyné, Seres Jenőné, Schenkel Vilma, Szűcs Ottilia, dr. Ulmer Ágostonné stb. választmányi tagok, illetve fővönök és óvönök.

Elmaradását kimentette: Lőrinczy György kir. tanácsos, felelős szerkesztő.

A jegyzőkönyvet Kiss Vilma titkár vezeti.

23. Elnök szívélyesen üdvözli a megjelenteket, az ülést megnyitja s a jegyzőkönyv hitelesítésére Kalivoda Janka és dr. Ulmer Ágostonné választmányi tagokat kéri fel.

Bejelenti, hogy a »K. O. E.« az alapszabályok értelmében folyó év május hó 19-én, pünkösdi vasárnapján tartja meg rendes évi közgyűlését s az előtte való szombat délután pedig a közgyűlést előkészítő választmányi ülést.

A közgyűlést — úgy mint az előző években, — a IV. kerületi Papnövelde-utcai községi elemi iskola tornatermében óhajtja megtartani. Felkéri a titkárt, hogy a székesfőváros tekintetes tanácsátólelterjesztésben kérelmezze a tornaterem átengedését.

Tudomásul szolgál.

24. Elnök jelenti, hogy a jelen választmányi ülésnek a közgyűlési tárgysorozat összeállításán kívül legfontosabb ügye a közgyűlésen résztvenni szándékozó vidéki kartársak elszállásolása és ellátása. Felkéri Paulay Pál számvizsgálóbizottsági elnököt, tájékoztasson, hogy a főváros részéről mily irányban és milyen mértékben számíthatunk támogatásra.

Paulay Pál jelenti, hogy úgy, mint az előbbi években, két fővárosi kisdédóvóban elszállásolandó vidéki kartársak ellátásáról képes gondoskodni oly módon, hogy a két kisdédóvónak a megfelelő szállási felszerelést kieszközli, továbbá a reggeli étkezést tekintve, a vidéki kartársak a székesfőváros vendégei s egyéb ellátásuk felől is gondoskodni kíván a lehetőség szerint, azonban a háborús viszonyokra való tekintettel ajánlatosnak tartja, hogy aki csak teheti, kenyeret, házi-süteményt és hideg ételt hozzon magával. Kijelenti azonban, hogy a székesfőváros vendégszeretetét a vidéki kartársak legfeljebb 3 napon át vehetik igénybe, ú. m.: pünkösdszombat-, vasárnap- és hétfőn.

Elnök és a választmány egyhangú lelkesedéssel és hálás köszönettel veszi tudomásul előadó készséges közreműködését és lekötőtelező támogatását.

25. Málik Béláné javasolja, hogy a vidéki kartársakat a IV. ker. Papnövelde-utcai és az V. ker. Balaton-utcai községi kisdédóvóban

szállásoljuk el. Az előbbiben helyezzük el a többséget, amennyiben a központban van, s a közgyűlés megtartásának terme is a házban lévén, a vidéki kartársak részére meglehetősen kényelmes. A másik kisdéd-óvóban lehetőleg a nyugati pályaudvaron érkezőket szállásoljuk el, különösen pedig azokat, akik esetleg későn érkeznek az esti, vagy nagyon korán a reggeli vonatokkal.

A választmány Málíkné javaslatához hozzájárul és elhatározza, hogy a közgyűlésre május hó 10-éig fogad el jelentkezéseket, vagyis csak azon kartársak elszállásolásáról és egyéb ellátásáról képes gondoskodni, akik a közgyűlésen való részvételre vonatkozó óhajukat a titkár-nál, a fenti terminusig bejelentik.

26. Elnök jelenti, hogy a közgyűlés alkalmából a fővárosba érkező kartársak fogadására, elszállásolására és ellátására egy külön bizottság szükséges, mivel a titkár segítség nélkül képtelen az összes teendők ellátására. Fölkéri a választmányt, hogy jelöljön ki a jelenlévő választmányi tagok közül valakit ezen bizottság elnökéül, aki segítőtársakul az elszállásolóbizottság tagjait, az egyesület választmányi tagjai közül összegyűjti.

A választmány Krüner Gézőné kéri fel egyhangulag az elszállásoló-bizottság elnöki tisztségének betöltésére, aki azt több kartárs segítségével készséggel vállalja. Az V. ker. Balaton-utcai kisdédóvóban a háziasszonyi tisztséget Kalivoda Janka; a IV. ker. Papnövelde-utcai községi kisdédóvóban Kiss Vilma látja el.

27. Elnök jelenti, hogy a vidéki kartársak tájékoztatására, a rendes időben megjelenő májusi lapszámon kívül, május hó első felében még egy lapszámot ad ki a »Kisdédnevelés« szerkesztősége.

Tudomásul szolgál.

28. Elnök jelenti, hogy az 1918. évi közgyűlést május hó 19-én, délelőtt 11 órakor tartjuk meg a IV. ker. Papnövelde-utcai iskola tornatermében. A közgyűlés tárgysorozata következő:

1. Elnöki megnyitó.

2. Titkári jelentés. 3. Számvizsgálóbizottsági és pénztári jelentés.

4. A »Halász Sarolta jutalomdíj« kiadása. 5. Alkalmi felolvasás.

6. Az irodalmi pályadíjak kiadása. 7. Segélyek kiosztása, amelynek keretében a »Székely Gáborné segélyalap« 1917. évi kamatai is kiosztásra kerülnek. 8. Indítványok. 9. Elnök zárszavai.

A választmány a közgyűlési tárgysorozatot elfogadja, az alkalmi felolvasás megtartására Forgách Juliát, a »Kisdédnevelés« főmunkatársát kéri fel, — mint a »Halász Sarolta« jutalomdíj« múlt évi elnyerőjét; — a közgyűlésen előterjesztendő indítványokra vonatkozólag pedig május hó 12-ikét jelöli ki, mint végső beküldési határidőt.

29. Elnök felkéri a titkárt, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium, valamint a székesfőváros tanügyi osztályának vezetőjét felíratban hívja meg a »K. O. E.« közgyűlésére.

Tudomásul szolgál.

30. Paulay Pál indítványozza, hogy tekintve a közgyűlés elő- és utómunkálataival járó nagyarányú elfoglaltságot, az egyesület keresse meg a székesfőváros tanácsát oly irányú kérelemmel, hogy a közgyűlés előtt és után 10—10 napra, a titkárnak a csoportfoglalkoztatás alóli mentesítése céljából, egy helyettes óvónőt küldjön ki a IV. kerületi Papnövelde-utcai községi kisdédóvóhoz.

A válaszmány előadó indítványát magáévá teszi és az erre vonatkozó tanácsi kérvényt beterjeszti.

31. Bardócz Pál indítványozza, — mivel Székely Gáborné alelnök 40 éves szolgálatának megünneplését, tekintettel az áldatlan időkre, már a múlt évben és sajnos, ezidén is kénytelenek vagyunk elhalasztani — hogy a közgyűlés alkalmával fejezze ki az egyesület abbeli készségét, hogy a normális erők helyreálltával, a jubileumi ünnepélyt megtartani óhajtja.

Elnök és a válaszmány Bardócz Pál indítványát elfogadja és kijelenti, hogy Székely Gáborné alelnök 40 éves szolgálatának megünneplését, — annak teljesíthetéséig — állandóan napirenden tartja.

32. Titkár jelenti, hogy »Jász-Kún-Szolnok« vármegye óvóköre megalakult s ezen körülményt a »K. O. E.«-nek, mint anyaegyesületnek bejelentik.

Elnök: özv. Szabolovics Jánosné.

Alelnök: Józsa Gizella.

Jegyző: Kállay Irén.

A válaszmány titkár jelentését örömmel tudomásul veszi és az új óvókört megalakulása alkalmából melegen üdvözlí.

33. Végh József pénztáros jelenti, hogy Lőrinczy György kir. tanácsos, felelős szerkesztő egy drb 100 koronáról szóló takarékpénztári könyvet küldött a mellékelt irattal, amelyben arra kéri az egyesület válaszmányát, hogy ezen összeget csatolja az »Óvónők Otthona« alapjához és annak idején egy arra leginkább rászoruló, egyedülálló, az »Óvónők Otthona«-ban elhelyezett óvónőt jutalmazzon meg annak évi kamataival. Ezen alapítványt Pósa Lajos emlékének és halhatatlanságának megörökítésére tette.

Elnök és a válaszmány a felelős szerkesztő áldozatkészségét hálával fogadja, jegyzőkönyvi köszönetet szavaz részére és a pénztárost felkéri a betéti könyv megfelelő elhelyezésére.

34. Titkár felolvassa Nendwich Vilma pécsi kartárs levelét, amelyben bejelenti, hogy azon 300 koronáról szóló hadikölcsönkötvény, amelyet az »Óvónők Otthona« részére felajánlott, még nincsen birtokában; reméli azonban, hogy rövid időn belül megkapja és akkor azonnal elküldi, hogy az első kamatösszeg már az egyesület pénztárát illesse.

Tudomásul szolgál.

Több tárgy nem lévén, elnök azon örömének ad kifejezést, hogy a választmányi ülés oly lelkes érdeklődéssel és kölcsönös megértéssel folyt le, megköszöni a jelenlévők szíves érdeklődését s az ülést bezárja.

K. m. f.

Dr. Hagara Viktor s. k.,
elnök.

Kiss Vilma s. k.,
titkár.

Hitelesítik:

Kalivoda Janka s. k.

Dr. Ulmer Ágostonné s. k.

A magyar hősökért.

Újabban a következő adományokat vettük:

A kendilónai óvodás gyermekek gyűjtése a rokkant katonáknak
6 K. — Sárafalva község óvodája növendékeinek gyűjtése Witálski Anna közs. óvónő által küldve 16 K 60 f. — Lékóné Mihály Julia óvónő Magyarkanizsa, a vak katonák részére 20 K. — Baloghné Kováts Anna óvónő Kisbér, Komárom m., a vak katonák részére 7 K. — Doszlop N. Jusztina óvónő Öcsöd óvodásainak gyűjtését a vak katonák részére 5 K. — Kapossy Emilia közs. óvónő Kurtakeszi, Komárom m. 10 K.

Összesen: 64 K 60 f.

Előbbi gyűjtésünk 10.759 K 34 f.

Eddigi gyűjtésünk 10.823 K 94 f.

Minden erre a célra szánt adományt és gyűjtést a Kisdednevelés szerkesztőségébe (I. Városmajor-utca 59. szám) szíveskedjenek küldeni.

Budapest, 1918 április.

A Kisdednevelés szerkesztősége.

Hírek.

Ibolyanyíláskor.

*Ibolyanyíláskor, husvét ünnepére,
Ismeretlen írás érkezett e címre;
Az »Óvónők Otthona« javára,
Ötszáz korona borítékba zárva.
Nem tudjuk, ki küldte, — de adta jó szívvvel,
Áldja meg az Isten mind a két kezével!*

*Ragyogó tavasznak bővös napsugára,
Keresd fel őt nekiünk és bármerre járna,
Vidd el a mi szívünk legmélyebb háláját,
Mert ki jó célra ad, — az Istennek is ad.
Áldó imánk érte az égbe száll fel,
Áldja meg az Isten mind a két kezével.*

*Aldjon meg az Isten minden nemes szívet,
Ki ilyen szent célért erszéngét nyitja meg!
Nehéz munkánk után térve pihenőre,
S hajlékunk felépiül a közel jövőbe', —
Nemes tetted őt is ezerszer megáldjuk,
Tartson meg az Isten, mindnyájan kívánjuk!*

(Budapest.)

Herrmann Margit.

* * *

Baráti kegyelet. Lapunk szerkesztője a következő levelet írta Végh József óvónőképző-intézeti tanárnak, a K. O. E. pénztárosának:

Nagyságos Végh József tanár úrnak, mint a K. O. E. pénztárosának, Budapest. — Felejthetetlen jó barátomnak, Pósa Lajosnak, a nagy magyar költőnek az emlékét kívánom megbecsülni és megörökíteni azzal az óhajításommal, hogy halhatatlan gyermekversein kívül nemes szíve is visszatérjen időnkint a magyar óvónőkhöz, akiknek nemzeti és emberbaráti hivatásuk betöltésében ékesen zengő lantjával hű és hatalmas munkatársa volt és marad.

Ebből a kegyeletos célból van szerencsém a Pesti Hazai Első Takarékpénztár idemellékelte 27797/A. 4. számú betétkönyvében foglalt 100 (egyszáz) koronát a Magyar Óvónők Otthona számára följánlani. És pedig azzal a kéréssel, hogy ez összeg kamatjövedelmei az óvónők otthonának föllállításáig a tőkéhez csatoltassanak, azontúl pedig az Otthonban lakó olyan elhagyatott óvónőnek a segítésére fordítottassanak, akinek senkije sincs, aki tehát az elhagyatottságot legjobban érzi és akinek föltehe-

tően legjobban fog esni, ha legjelentősebb hitfelekezeti ünnepén, névnapján vagy születésnapján Pósa Lajos emléke nevében a pályatársi gondoskodás igyekszik örömet szerezni.

Fogadja Nagyságod tiszteletem nyilvánítását.

Nyitra, 1918 márc. 28.

Lőrinczy György

kir. tanácsos, tanfelügyelő,
a »Kisdednevelés« szerkesztője.

* * *

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Ember Ilona* okl. kisdedóvónót a makarjai állami kisdedóvodához, — *Kumery Gizella* okl. kisdedóvónót a felsőtölgyesi áll. kisdedóvodához, — *Szöcs Zsuzsanna* okl. kisdedóvónót a kovásznai állami kisdedóvodához, — *Sebesi Ida* okl. kisdedóvónót a nagybaconi állami kisdedóvodához, — *Tóth Emilia* okl. kisdedóvónót a kispeszt—munkástelepi állami kisdedóvodához, — *Tóth Erzsébet* okl. kisdedóvónót, községi gyermekmenedékházvezetőnőt a tolnai államilag segélyezett községi óvodához, — *Timina Margit* kiskundorozsmai áll. állandó menedékházvezetőnőt az ottani állami kisdedóvodához kisdedóvónóvé kinevezte.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Fent Gabriella* kassauifalui állami óvónót saját kérésére a gyöngyösi állami óvodához, — *Lajos Ilona* az izaszacsali állami állandó menedékház vezetésével megbízott állami óvónót saját kérésére a medgyebodzási állami óvodához, — *Dobóczy Ella* felsőmislyei és *Mayer Amália* lázár földi állami óvónókat saját kérésükre jelen minőségükben kölcsönösen áthelyezte.

Házasság. Szilárd Jolán és Martinka Oszkár 1918 április hó 6-án tartották esküvőjüket Domonyban. Gratulálunk! Szerk.

Pécs városi óvodáknál üresedésbe jött 2 óvónői állásra, 1918 március hó 21-én tartott isk. széki ülésen 6 pályázó közül Sáfáry Lászlóné, Sillay Ilona és Kovács Gabriella választottak meg egyhangulag.

Hálozások. A nagytarnai állami elemi iskola tantestülete mély fájdalommal jelenti, hogy a tantestület egyik lelelkeesebb tagja: Keresztényné Sebő Janka, állami óvónő életének 34-ik, érdemdús óvónői működésének 11-ik évében Debrecenben váratlanul elhunyt. — Scholtz Gézané szül. Kiss Lujza székesfővárosi óvónót, a »Budapesti Óvókör« titkárát nagy veszteség érte. Felejthetetlen drága édesanyja özv. szendi Kiss Károlyné áldásos életének 68-ik évében rövid szenvedés után az Urban jobblétre szenderült. — Küldje el a Mindenható vigasztalását a megsomorodott családnak. Fogadja kedves pályá-

társunk őszinte részvétünket. *Szerk.* — *Trebitzky József*, a D. G. H. T. nyugalmazott tisztviselője, f. évi április hó 15-én rövid szenvedés után 90-ik évében elhunyt. Trebitzky Ilonka kedves pályatársunk szeretett, felejtethetlen édesatyját gyászolja. Fogadja őszinte részvétünket. *Szerk.*

A magyar pedagógia gyásza. Vettük a következő gyászjelentést, melyben a Magyar Gyermektanulmányi Társaság, ez a hamar megizmosodott nagyszerű testület, meghatóan szép szavakkal adja tudtul egyik érdemes munkásának az elvesztését: »A Magyar Gyermektanulmányi Társaság, a Gyermektanulmányi Múzeum elnöksége és titkára és az Új Iskola testülete nevében megrendült lélekkel tudatjuk, hogy *dr. Káldor Józsefné Ferencz Ella*, a Gyermektanulmányi Múzeum titkára és az Új Iskola tanítónője, rövid betegség után folyó évi április hó 15-én 24 éves korában Udinéban elhunyt. Földi maradványait a farkasréti izr. temető halottasházából április 21-én, vasárnap d. u. 4 órakor fogják a hazai földben örök nyugalomra helyezni. A magyar gyermektanulmányozásnak s az újabb gyermeknevelési eszméknek és törekvéseknek széplelkű, nagyra hivatott és kiváló képességű munkása dőlt ki dolgozó sorunkból. Sok magasratörő tervet és szépen megindult munkásságot hiúsított meg s egy kis család boldogságát tette tönkre kegyetlen kézzel a sors! Emlékét meleg szeretettel őrizzük! Budapesten, 1918. évi április hó 20-án. Gróf Teleki Sándor v. b. t. t., elnök, Nagy László ü. elnök, a Gyermektan. Múzeum elnöke, Ballai Károly titkár, a Gyermektan. Múzeum vezető-titkára, Domokos Lászlóné, az Új Iskola igazgatója.

Vettük a következő sorokat: Tekintetes szerkesztőség! Az 1918 április elsején megjelent »Kisdednevelés« 4-ik számában K. Friedländer Róza magyarkanizsai kedves pályatársam tollából a debreceni kisdedóvónőkre vonatkozó cikk nem felel meg egészen az igazságnak, miért is kérem a következők közzétételét: Ugyanis, amikor a magas kormány elrendelte, hogy az óvónők is kapjanak háborús pótlékot és azt 300 koronában meg is állapították a minisztériumban, akkor Debrecen sz. kir. város rögtön megadta mindnyájunk részére. Amikor a 300 koronát 450 koronára emelte a miniszteri rendelet, akkor mi debreceni kisdedóvónők 35%-ot kaptunk, épen úgy mint minden más tisztviselő, most pedig ugyanazt kapjuk háborús pótlékul, amit kapnak az állami óvónők, t. i. fizetésünk 100%-kát. Csak a ruházati segélynél volt némi kellemetlenségünk, t. i. hogy nekünk csak 100 koronát akartak adni, mint az utcaseprőknek, de természetesen, hogy azt megfellebbeztük és bár jó sok várakozás után, de bőven kárpótolva, mert 500 koronát adott a nemes város, tehát megkaptuk a ruházati segélyt f. hó 2-dikán. Egy pályatársunk van azonban, akit egy évvel

ezelőtt választottak meg, az még bizonyos formások miatt csak most kapta meg minden eddig esedékes háborús pótlékát, épen úgy a családi pótlékot is. Így hát már nem lehet senkinek panasza, mert habár megkésve is, de mégis megkaptunk mindent, amit az állami óvónők. Debrecen, 1918 április 12. Kiváló tisztelettel Nagy Ida, kisdédóvónő.

A rahói (Máramaros m.) állami óvoda óvónője olasz lizskai Liskay Ida 1918 március hó 20-án jótékonycélú ünnepélyt rendezett óvodájában növendékeivel. Az ünnepély úgy erkölcsileg mint anyagiilag igen sikerült. Rahó összes szép számottevő intelligenciája részt vett, sőt még a községben időző katonatisztek is, valamint az állami iskola növendékei. Szkiba József igazgató, Stadlerné, Rózsa Mária, Lakatos Erzsike és Palkovits Jolán tanítónők vezetése mellett. A bevételt 205, az az kétszázöt koronát olasz lizskai Liskay Ida óvónő beküldötte a Néptanítók Lapja szerkesztőségének a háborúban elesett tanítók özvegyei és árvái segélyezésére.

Irodalom.

Kobány Bácsi hatvani állami mintaóvó következők figyelembe vételére kérte föl a kisdédnevelőket: 1. A lapunk mult számában hirdetett műveken kívül más egyébbel nem rendelkezik. 2. Csak olyan kérdésre válaszolhat, melyre válaszbélyeg küldetett. 3. Kiadott művei árát a rettenetes papírdrágaság miatt június elsejével kénytelen lesz emelni, így kinek-kinek érdekében áll rendeléseit május hó folyamán az eddigi ár mellett megtenni.

Felhívás! Felkérem kartársaimat, aki ismeri a »Harmatcseppek« és »Számora«-féle könyveket, szíveskedjék velem tudatni, hogy honnét szerezhetném be azokat. Castiglione Irma, állami óvónő, Trencsén-Hólak.

Egyesületünk kiadványai. *Peres S.* A magyar kisdédnevelés irodalma. Ára 2 K. *Peres S.* A Kisdédnevelők Országos Egyesületének története. Ára 1 K. *Peres S.* A »Kisdédnevelés« 25. évfolyama. Ára 1 K. *Peres S.* Az óvónők kalauza. Ára 1 K. Mindezen művek megrendelhetők özv. *Wunderlich Nándornénál* (Budapest, VII., Rózsa-utca 53.). A megrendelt művek ára előre beküldendő. Utánvétellel nem küldünk semmit. Ezen művek egyikének sem szabadna hiányozni az óvodák könyvtárából.

Pályázat. Állás. Csere.

A »Pályázat és csere« rovat
hirdetési díja szavanként 5 fillér.

Csere- v. pályázati hirdetést csak azon esetben közlünk, ha a szöveg-
gel együtt a hirdetési díj (egy szó 5 fillér) is a kiadóhivatalba küldetik
(Budapest, VII., Péterffy Sándor utca 4. sz.). A szerkesztőséghez intézett
ilyenmű levelek figyelembe nem vétetnek.

 Semmiféle jelítés hirdetést a kiadóhivatal nem továbbít.

Pályázati hirdetmény.

A volt Országos Kisdédóvónőképzőbe, jelenleg a Budapesti m.
kir. állami óvónőképző intézetbe az 1918/19. iskolai évben 41 tanuló
vétetik fel rendes tanulónak részint az I., részint a II. osztályba.
A tanulók lehetnek bejárók vagy bennlakók.

Az internátusban megüresedett helyek: 2 ingyenes és 35 egész
fizetőhely. Az egész fizetők köztartásdíj címén havi 100 koronát
fizetnek a teljes ellátásért, míg a bejárók egy évre 100 korona tan-
díjat. A bennlakók a tandíj fizetése alól fel vannak mentve.

Felvehetők az ép testű, egészséges és *jó zenei hallású* tanulók,
kik 14. életévüket már betöltötték, akik a közép- vagy polgári iskola
IV. osztályát sikerrel végezték. II. osztály felvételére az óvónőképző
I. osztályát végzettek folyamodhatnak.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz cím-
zett és sajátkezüleg írt folyamodványt az igazgatósághoz (VII. ker.
Szegényház-tér 7. sz.) kell benyújtani. A folyamodványhoz csatolandó:
1. születési anyakönyvi kivonat; 2. iskolai bizonyítvány. Aki ez
évben végzi a IV. osztályt, csatolja a félévi értesítőjét és a III. oszt.
bizonyítványát s ha megkapta a IV. osztályú bizonyítványát, azonnal
küldje be a fenti címre; 3. csatolandó újkeletű s erre az alkalomra
kiállított hatósági orvosi bizonyítvány, mely igazolja, hogy a folyamodó
ép testű, egészséges és óvónői pályára alkalmas; 4. magyar honossá-
got igazoló illetőségi bizonyítvány; 5. újraoltási bizonyítvány; 6. azok
részéről, kik f. évben iskolába nem járnak, újkeletű hatósági erkölcsi
bizonyítvány; 7. akik ingyenességért folyamodnak, újkeletű hatósági
bizonyítványt is csatoljanak, amely igazolja a családfő állását, a szülők
vagyonai állapotát s hogy hány kiskorú gyermek van szülői gondo-
zás alatt.

A folyamodvány és mellékletei csak új szegénységi bizonyítvány
mellett bélyegmentes.

A folyamodás határideje: 1918 május 31.

A felvétel csak akkor válik érvényessé, ha a felvett tanuló zenei
hallása és testi épsége kifogás alá nem esik.

Budapest, 1918 április hó 16-án.

Végh József
h. igazgató.

Óvodához dajkát keresek. 15—20 éves magyar lányt, esetleg özv. gyermektelen fiatal asszonyt. Fizetés: havi 40 kor. lakás és teljes ellátás. Niefergall Gizella. Dunaföldvár, (Tolna m.) Kossuth-téri óvoda.

Cserélni óhajt járási székhelyen működő áll. óvónő hasonló helyre vagy városban működő, nyugdíjba készülő áll. óvónővel báhova. Rácz Erzsébet, áll. óvónő, Szolyva, Bereg megye. 2—3

Cserél Tornagörgőről, hegyes, erdős felvidéki tiszta magyar nagyközségből. Gazdálkodáshoz istálló és különféle ólakkal. Vasútállomásunk Torna, mely egyórai kocsit ide. Honnan Miskolcra és Kassára naponta közlekedik a vonat. Cserélek állami óvónővel Pest megyébe, vagy annak szomszédos megyéibe, *vasútállomású magyar helyre*, hol szintén szép természetbeni lakás van az óvodaépületben, mint itt, hol 14-dik éve működöm. Cím: Állami óvónőnek, Tornagörgő, Abauj-Torna megye. 1—2

Cserél áll. óvónő Arad megyéből, Arad szomszédságából. Villamos- és vasútállomás helyben — vasútállomással bíró helyre. Cím: Safcsákné, Ujpest, Búr villamtelep.

Csere. Pest környékéről, szép nyaralóhelyről (rövid időn villanyos összeköttetés Pesttel) cserélek báhova, hol középiskola van. Cím: Rácz I., Budapest, VII., Ilka-utca 32. sz.

Mely állami óvónő cserélne május hónapban Erdély szép és olcsó városába, Kolozs, Szatmár, Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Szilágy és Torda megyékből, hol vasútállomás és jó természetbeni lakás van. Ajánlatot Sugár Vilmosné, áll. tanítónő címére kérek Kispestre, Árpád-utca 50. sz.

Cserélek Dunántúlra, szüleim közelébe. Sopron, Győr, Fejér, Moson megyék előnyben. Itt szép, újan épült óvoda, szép nagy lakás, vasútállomás, posta, távirda és közeli város van. Szíves ajánlatokat lehetőleg ajánlott levélben kérek, az biztosabb. Állami óvónő, Nyitra-koros.

Veszprémi állami óvónő, hasonló városba vagy városhoz közel cserét ajánl. Bővebb felvilágosítást nyújt Molnár Jánosné, Veszprém, Kinizsi-utca 12.

Csere. Cserélne Nyitra m. vágvecsei áll. óvónő, ki magyar községben működik. Vasút helyben. Lakás 1 szoba, konyha, kert és lakáspénz.

Cserélne járási székhelyen működő óvónő ugyancsak járási székhelyen működő áll. óvónővel, ahol vasúti állomás, adóhivatal stb. van. Csere oka családi ok. Lakás nincs, de a megfelelő lakbérért szép lakás bérelhető. Cím: Rupert Mária, Devecser, Veszprém m.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelenül megjelent cikkekért és levelekért felelősséget nem vállalunk! Kérjük t. munkatársainkat, hogy minden, a lapnak szánt közleményeket a papiros egy oldalára, széles margóval, ténnyal legyenek szívesek megírni. Azokat a cikkeket, amelyeket a szerkesztőség közlésre elfogadott, a lap érdekének megfelelő időben közöljük, ezért kérjük t. munkatársainkat, hogy a költséges és időrabló sürgetésektől eltekinteni szíveskedjenek!

A szerkesztőség most I., Városmajor-utca 59. szám alatt van.

 Reklamációkat, előfizetéseket a Kisdednevelés kiadóhivatalába kell küldeni, VII., Péterfy Sándor-utca 4.

Névtelen leveleket tekintetbe nem veszünk!

N. M. Az otthon című nagyon kedves és szép, de nem lapunknak való. Mi csak a gyermekkel, a neveléssel vagy óvodával vonatkozásban lévő verseket közölhetünk. A másik kettő is meleg finom lélek hangja, azonban művészi formája nincs eléggé kiesiszolva és ezért nem közölhetjük. De érezzük mind a háromból a meleg szívet és a költői kedvet és azért reméljük, hogy még jobbakat és nekünk valóbbakat is fog írni.

Kéziratokat vissza nem adunk.

Nyilvános nyugtázások.

A lap terjedelme miatt nem közölhetjük az összes nyugtázásokat, a jövő számban folytatjuk. Aki tehát nevét nem találja, a jövő számig kérjük szíves türelmét.

Tagsági díjat fizettek: Csermák Tilda Nagykároly 1918-ra 4 K, özv. Stojkovic Illesné Vejte 1918-ra 6 K, Vadnay Hermin Bonchida 1918-ra 6 K, Nemes Mariska Gorond 1918-ra 3 K, 1919-re 3 K, Közs. előjáróság Tiszakálmánfalva 1918-ra 6 K, Serkedy Jánosné Gyoma 1919-re 6 K, Kovácsovic Jánosné Rákoskeresztúr 1919-re 6 K, Lengyelne Majercsik Etelka Nagylucska 1918-ra beírás 2 K, tagdíj 6 K, Kárpáti Erzsébet Mezőkovácsháza 1918-ra 6 K, özv. Farkas Jánosné Mezőkovácsháza 1918-ra 6 K, Kenéz Ferencné Pécsvárad 1918-ra 6 K, Szöcs Albertné Kolozsvár 1918-ra 6 K, beírás 2 K, özv. Sulezer Alfrédné Kétfél 1918-ra 6 K, hadiárvának 2 K, Andor Anna Tóváros 1918-ra 6 K, Dr. Kiáltosy Emilné VárfoK 1918-ra 6 K, Lukács Mária Szabadka 1918-ra 6 K, 1919-re 6 K, Asztalos Erzsébet Nyírtura 1918-ra 6 K, Dávid Anna Ökörmező 1916-ra 4 K, Vunder Józsefné Túrőcsentmárton 1918-ra 6 K, Chrisztne Szemere Mária Vécse 1918-ra 6 K, Gogl Gizella Budapest 1914-re 6 K, 1915-re 2 K, Beolő Róza Bethlen 1918-ra 6 K, Mangu Mária Felőr 1918-ra 6 K, Kovács Ilona Galgó 1917-re és 1918-ra 8-50 K, Nádassy Sándorné Rimaszombat 1918-ra 6 K, Stfossz Gizella és Tott Ilonka 1918-ra 12 K, Korpos Lászlóné Hajdudorog 1918-ra 6 K, György Endréné Erzsébetfalva 1918-ra 6 K, Bendekovits Mária Nagyruska 1918-ra 6 K, Szomora Józsefné Röske 1918-ra 4 K, Román Emilia Mecenzéf 1918-ra 6 K, Blahó Mária Andod beírás 2 K, 1918-ra 6 K, Katona Mihályne Kürtös 1918-ra 6 K, Kumper Erzsébet Szakcs 1916-ra 2 K, 1917-re 6 K, 1918-ra 6 K, 1919-re 1 K, Figura Ilona Pinkamindszent 1918-ra 6 K, Pollatschek Ilona Budapest 1918-ra 6 K, Tárkányi Terézia Bácsgyulafalva beírás 2 K, 1918-ra 6 K, Bodis Amália Dunaszekcső 1918-ra 4 K, 1919-re 4 K, Kálmár Elek Lőcse 1917-re 6 K, 1918-ra 6 K, 1919-re 6 K, Starkbauer Margit Jászó 1918-ra 6 K, Veressné Konth Paula Nagybecskerek 1917-re 1 K, Cseh Amália Pilis 1917-re 6 K, Váczy Gizella Beszterce 1917-re 3 K, 1918-ra 6 K, 1919-re 3 K, Gyuranna Bélané 1918-ra 6 K, Ligeti Piroska Újvidék 1918-ra 6 K, Bátky Józsefné Kocs

1918-ra 6 K, 1919-re 6 K, 1920-ra 6 K, Lukács Mária 1918-ra 4 K, Reis Erzsébet 1918-ra 6 K, Nagy Emilia Irsa 1919-re 8 K, Galambos Emma Győr 1918-ra 6 K, Kiss Irma Vác 1918-ra 6 K, Vedel Lujza Radnót 1918-ra 6 K, Halfaludyné Jekli Vilma Váralmás 1918-ra 6 K.

Kisdednevelésre előfizettek: Óvónőképző-intézet Nagyvárad 1918-ra 12 K, Községi óvoda Otlaka 1918-ra 8 K, Községi óvoda Jászsalsószentgyörgy 1918-ra 8 K, Vágner Irén, Hegedűs Erzsébet Budapest 1918-ra 4 K, Bogáthy Olga Szécsény 1918-ra 8 K, Községi előjáróság Tác 1918-ra 8 K, Fábny Margit Szászfenes 1918-ra 4 K, Községi óvoda Izbiste 1918-ra 8 K, Magy. kir. áll. kisdedóvó Nyitrakoros 1918-ra 8 K, Községi kisdedóvoda Mokrán 1918-ra 8 K, Budapest, I., Gellérthegy-utcai irtalmas nőknek 1918-ra 8 K, Eperjessy Gizella Felsővisó 1918-ra 8 K, Iskolanénék Zombor 1918-ra 8 K, Baán Margit Zsarnóca 1918-ra 4 K, Kirnbauer Rezsóné Németújvár 1918-ra 2 K, Iskolanővérek Oravicabánya 1918-ra 8 K, Darányiné Pálits Antónia Egres 1917-re 8 K, özv. Simon Frigyesné Igal 1918-ra 8 K, Iskolanővérek Nákófalva 1918-ra 8 K, Horeczky Mária Budapest 1918-ra 4 K, özv. Hidegi Béláné Gyöngyös 1918-ra 8 K, Huberth Etel Kőszeg 1918-ra 8 K, Major Julia Sósút 1918-ra 4 K, Bálint Ilona Csernát-falu 1918-ra 2 K, Pándorfalusi áll. óvoda 1918-ra 8 K, Janka Jolán Beregszász 1917-re 8 K, Községi óvoda Tiszahegyes 1915-re 8 K, Egyesületi óvoda Resicabánya 1918-ra 8 K, Grünblatt Magda Naszód 1918-ra 4 K, Mihályfalvi Ilonka Nagyborosnyó 1918-ra 6 K, 1919-re 2 K, Kisdedóvóintézet Korompa 1917-re 4 K, 1918-ra 4 K, Liptai Erzsébet Pestacs 1918-ra 2 K, Lovász Olga Budapest 1918-ra 2 K, Kecskés Piroska Törökszentmiklós 1918-ra 8 K, Scholtz Anna Villány 1918-ra 3 K, Kiszti Jolán Budapest 1918-ra 2 K, Nonner Klára Budapest 1918-ra 2 K, Lichtl Erzsébet Bpest 1918-ra 2 K, Greifenstein Erzsébet Bpest 1918-ra 2 K, Sötér Sarolta Kíspeszt 1918-ra 2 K, Kallos Ilona Budapest 1918-ra 2 K, II. sz. áll. óvoda Csanádpalota 1918-ra 8 K, Lám Kornélia Pinkafő 1917-re 6 K, Községi óvoda Dunakömlőd 1918-ra 8 K, Török Anna Magyarbótd 1918-ra 2 K, Hadadi Béláné Mikola 1918-ra 8 K, Áll. óvoda Dobsina 1918-ra 8 K, Hajós Marianna Felsőpatty 1918-ra 6 K, Prattinger Kató Gyula 1918-ra 8 K, Pakey Berta Kolozsvár 1918-ra 8 K, Községi óvoda Pészak 1918-ra 8 K, Kriszt Istvánné Fajsz 1917-re 4 K, Községi kisdedóvó Szeghegy 1918-ra 8 K, Privigyeyi róm. kath. óvoda (Schifles) 1918-ra 8 K, Zugói áll. óvoda 1918-ra 8 K, gr. Zichy Sarolta Ciffer 1918-ra 8 K, Schiesser Ella Tallós 1918-ra 8 K, Szt. ker. irt. nőknek Semse 1918-ra 8 K, Magy. kir. áll. kisdedóvó 1918-ra 8 K, Keresztény Zsuzsa Kolozsvár 1918-ra 4 K, Kósa Berta Papole 1918-ra 4 K, Kir. magy. tud. egyet. könyvtár 1918-ra 8 K, Longauer Jánosné Erdőköz 1918-ra 4 K, Hanusz Gizella Rózsahegy 1918-ra 8 K, Áll. elemi iskola Eger 1918-ra 8 K, Barbulescu Mária Ópécska 1918-ra 8 K, özv. Lakos Zsigmondné Miskole 1918-ra 4 K, Szántó Anna Nagyvárad 1918-ra 8 K, Beró Kornélia Csap 1918-ra 8 K, Ist. megv. leányai Győr 1918-ra 8 K, Áll. kisdedóvoda Tarany 1917-re 8 K, Róm. kath. óvoda Mór 1918-ra 8 K, Kovács Gizella Kolozsvár 1918-ra 8 K, Budakalászi áll. óvoda 1918-ra 8 K.

Otthonra adakoztak: Krmann Margit Losonctamási hazafias költeményeivel az Otthonra gyűjtött 5 koronát.

TARTALOM: Közgyűlési meghívó. — Vidéki kartársaink figyelmébe. — Ibolyák az Istennek. (Vértessy Gyula.) — Győzelem előtt. — Ismeretlen Jóltevőhöz. (Málik Béláné.) — Mi az óvónő teendője a gyűlekezés alatt. (Forgách Julia.) — Az egér meg a béka. (Friedländer Róza.) — Versek az óvodába. — A szabadban való kisdednevelés. (Szobolovszky István.) — Gyermekszáj. (Nádassy Sarolta.) — Vidék: I. Kérelem. (Forgách Julia.) II. A vidéki óvónők jogsérelmei. (Stametz né Tury Róza.) — K. O. E. jegyzőkönyvek. — A magyar hősökért. — Hírek. — Irodalom. — Pályázat, állás, csere. — Szerkesztői üzenet. — Nyilvános nyugtázások.